

Nota

Haacht – Sportcampus (box)

J. Claesen, B. Van Genechten, G. Verbeelen
E. Dirix, A. Sys, N. Pil & E. Audenaert
Mei 2017

Titel

Nota met ingreep in de bodem. Haacht - Sportcampus

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen, Evelien Dirix, Nathalie Pil, Annelien Sys & Evelien Audenaerdt

Opdrachtgever

Autonoom Gemeentebedrijf Haacht

Projectnummer

2017A339

Plaats en datum

Kortenaken, 17 mei 2017

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2017A339

ISSN 2034-5615

© 2017 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

Inhoud

Administratieve fiche.....	1
1. Inleiding.....	2
1.1. Algemeen	2
1.2. Beschrijving onderzoeksoopdracht	3
1.3. Doelstellingen.....	4
1.4. Randvoorwaarden.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1.5. Onderzoeksvragen	5
2. Huidige & toekomstige situatie.....	6
2.1. Huidige situatie	6
2.2. Toekomstige situatie	6
3. Bureauonderzoek.....	8
3.1. Landschappelijke & bodemkundige situering	8
3.1.1. Topografische situering.....	8
3.1.2. Geologie & landschap	10
3.1.3. Bodem, erosie & bodemgebruik	14
3.2. Archeologische data	16
3.3. Historiek & cartografische bronnen	19
3.4. Archeologische verwachting	23
4. Resultaten bureauonderzoek.....	24
4.1. Algemeen	24
4.2. Beantwoording onderzoeksvragen	24
4.3. Samenvatting/assessment bureauonderzoek.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.4. Programma van maatregelen.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5. Assessment landschappelijke booronderzoek	26
5.1. Methoden en technieken	26
5.2. Resultaten landschappelijk booronderzoek	26
5.3. Conclusie	27
6. Assessment verkennende booronderzoek.....	28
6.1. Methoden en technieken	28
6.2. Resultaten verkennend booronderzoek.....	29

6.3.	Conclusie	29
7.	Assessment Metaaldetectie	30
8.	Assessment Proefsleuven	30
8.1.	Methoden en technieken	30
8.2.	Strategie	31
8.3.	Vondsten	32
8.4.	Stalen	32
8.5.	Conservatie	32
8.6.	Sporen	33
8.6.1.	Werkput 1	34
8.6.2.	Werkput 2	37
8.6.3.	Werkput 3	41
8.6.4.	Werkput 4	43
8.6.5.	Werkput 5	45
8.6.6.	Werkput 6	47
8.6.7.	Werkput 7	49
8.7.	Het onderzochte gebied	53
8.8.	Potentiële kennis en waardering	55
9.	Interpretatie van de archeologische site	56
10.	Samenvatting	56
10.1.	Voor een gespecialiseerd publiek	56
10.2.	Voor een niet-gespecialiseerd publiek	57
11.	Figurenlijst	58
12.	Plannenlijst	59
13.	Fotolijst	59
14.	Vondstenlijst	1
15.	Sporenlijst	1
16.	Bibliografie	1

Administratieve fiche

Naam site: Haacht - Sportcampus

Onderzoek: Archeologienota zonder ingreep in de bodem

Ligging: Dijkstraat 1

Kadaster: Afdeling 3, sectie B, perceel 42C

Coördinaten:	A	x	169115,601188938
		Y	183587,336093603
	B	x	169228,357443240
		Y	183566,591113251
	C	x	169109,615578749
		Y	183498,646522950
	D	x	169223,621084750
		Y	183496,774731009

Opdrachtgever: Autonoom Gemeentebedrijf Haacht

Uitvoerder: ARCHEBO bvba

Projectcode bureauonderzoek: 2017A339

Projectleiding: Jan Claesen

Erkenningsnummer projectleiding: OE/ERK/Archeoloog/2015/00014

Bewaarplaats archief: Autonoom Gemeentebedrijf Haacht

Grootte projectgebied: 8571,76 m²

Grootte perceel: 49777,96 m²

Uitvoeringsperiode: 14 februari 2017 tot 29 mei 2017

Reden van de ingreep: Aanleg van een box

Wetenschappelijke vraagstelling: Het doel van deze archeologie nota is een archeologische evaluatie van het terrein

Thesauritermen: Bureauonderzoek, landschappelijke boringen, steentijd, metaaltijden, conflictarcheologie

1. Inleiding

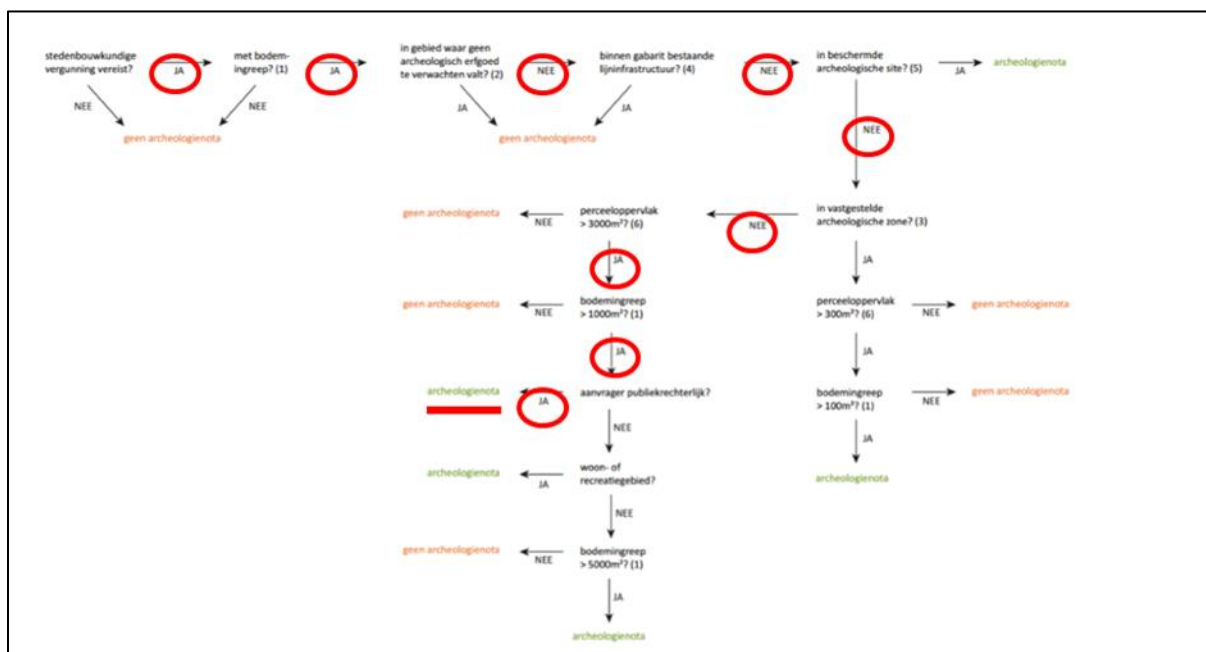
1.1. Algemeen

Bij het aanvragen van een stedenbouwkundige vergunning of een verkavelingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

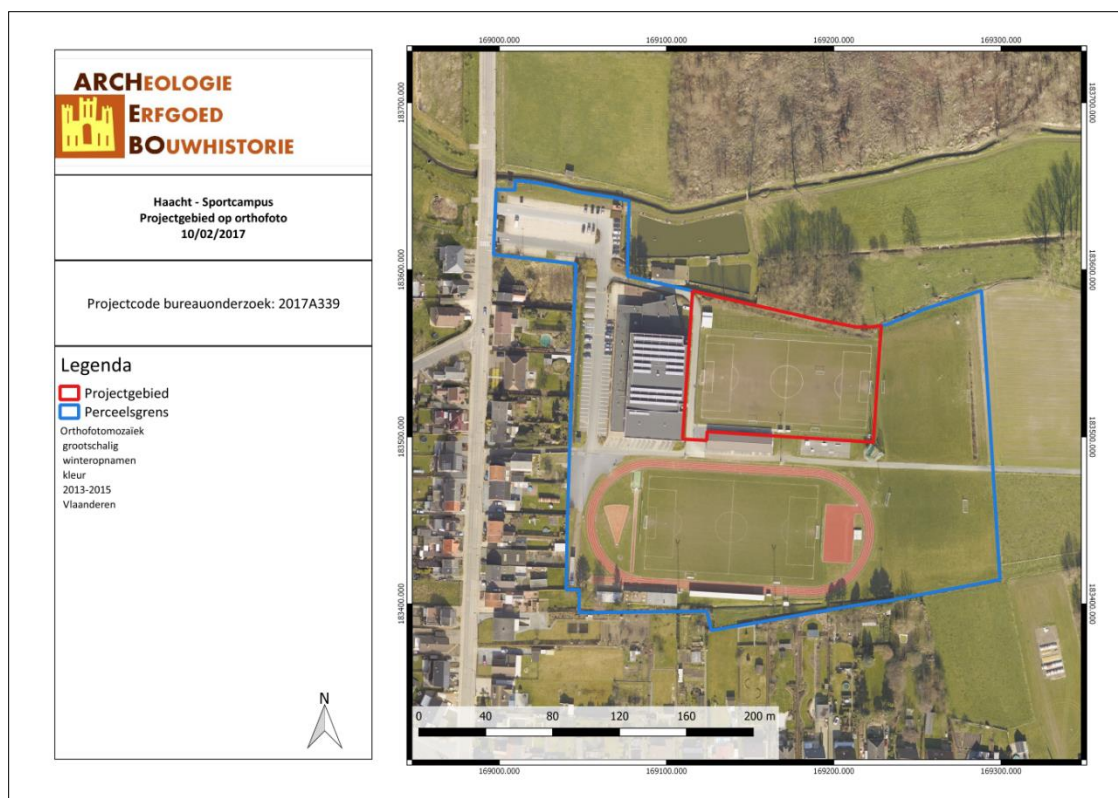
Het toevoegen van een archeologienota aan een stedenbouwkundige aanvraag is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Hiervoor kan de beslisboom in Figuur 1 geraadpleegd worden.

Figuur 1: Criteria bij stedenbouwkundige vergunningen met toetsing van de aanvraag.

HABO/2017/02/28/2

Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied op orthofoto (Geopunt, 2016).

1.3. Doelstellingen

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het onderzoeksgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

bewezen door de aanleg van de gemeente van 3 terreinen op het aangrenzende perceel. Er zijn dus zowel economische als maatschappelijke argumenten om zich te kunnen beroepen op een uitgesteld traject.

1.4. Onderzoeksvragen

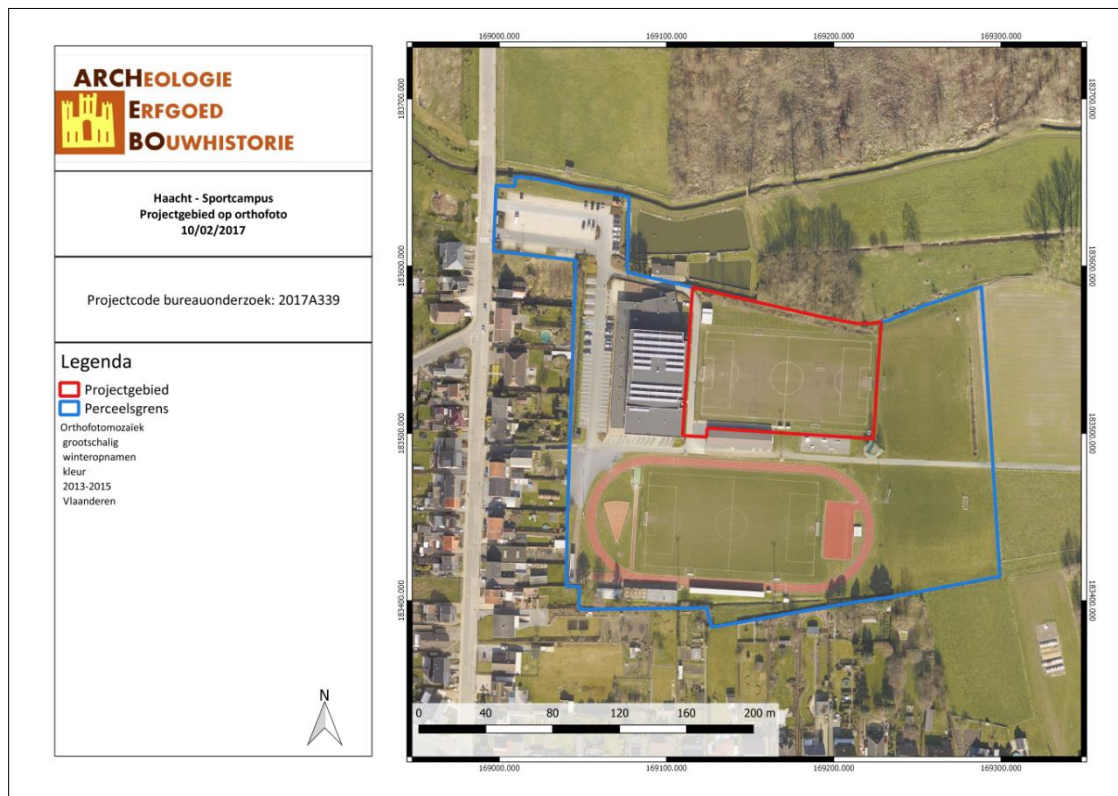
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?
2. Hoe was de oude perceelsindeling?
3. Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?
4. Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het onderzoeksgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?
5. In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?

2. Huidige & toekomstige situatie

2.1. Huidige situatie

De huidige toestand binnen de projectgrens bestaat uit een – intensief gebruikte – voetbaloefenveld.

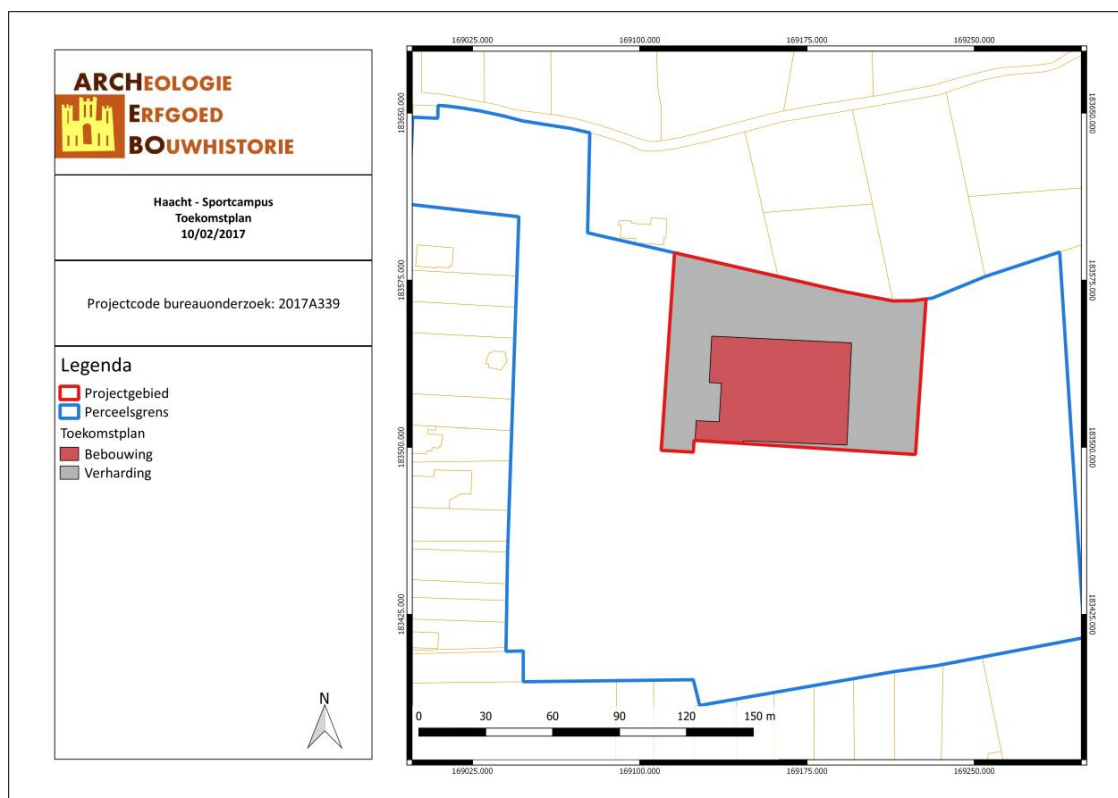

HABO/2017/02/28/3

Figuur 4: Situering van het onderzoeksgebied op orthofoto, Haacht Den Dijk (Geopunt, 2016).

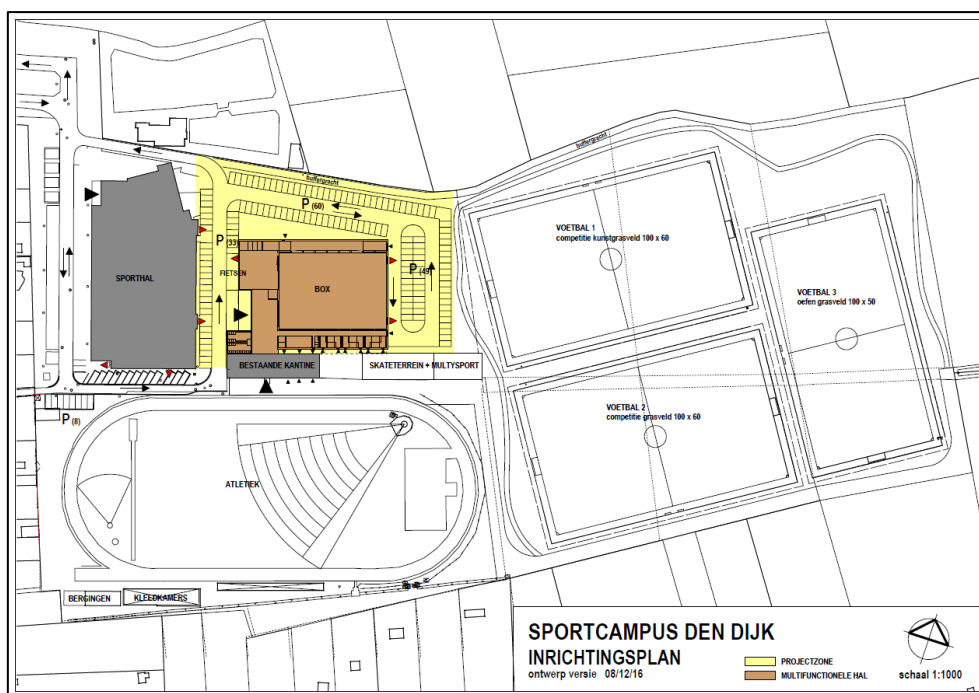
2.2. Toekomstige situatie

Binnen het projectgebied wordt de bouw van een polyvalente box gerealiseerd. Er worden geen kelders voorzien. Hierdoor zal de fundering een diepte kennen van ongeveer 80cm onder het maaiveld. Rond het gebouw wordt verharding aangelegd die dienst zal doen als parking en weg (Figuur 5, Figuur 6).

HABO/2017/02/28/4

Figuur 5: Geplande toestand polyvalente box Haacht Den Dijk .

Figuur 6: Indicatief inrichtingsplan polyvalente box

3. Bureauonderzoek

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie en archeologie met betrekking tot de onderzoekslocatie en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

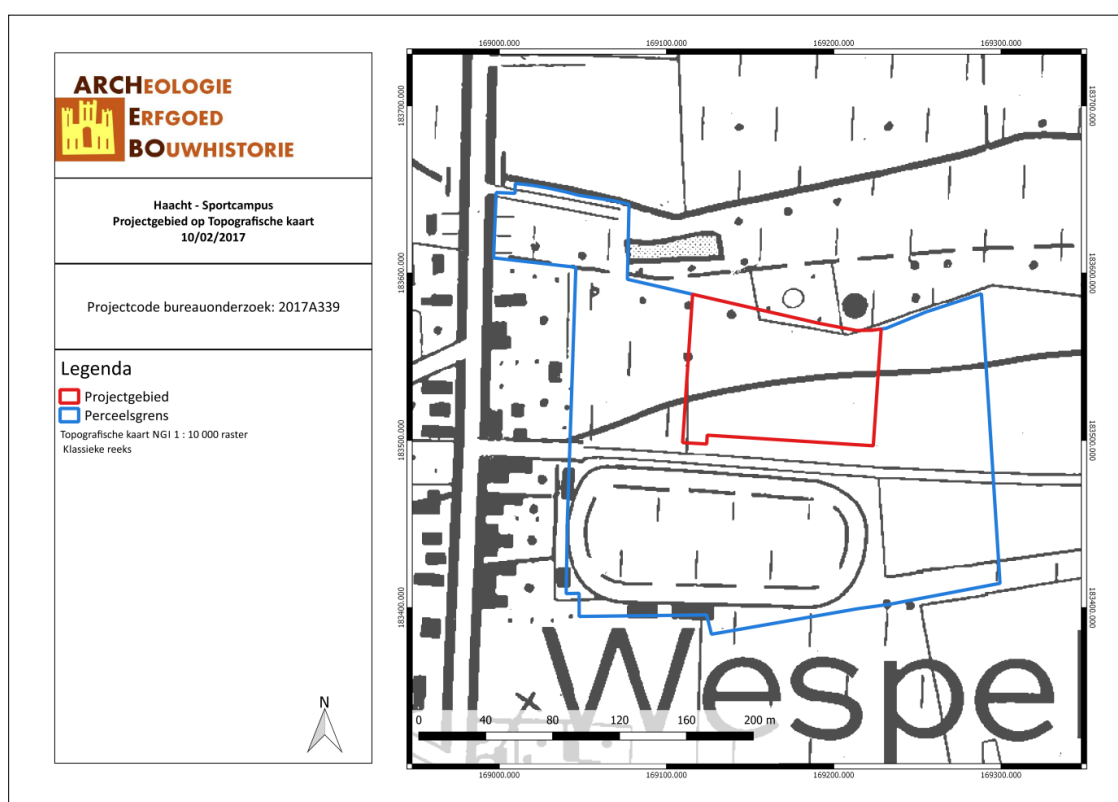
Er werd gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten voor het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

De gebruikte kaarten werden in georeferencierte vorm gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplot om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1. Landschappelijke & bodemkundige situering

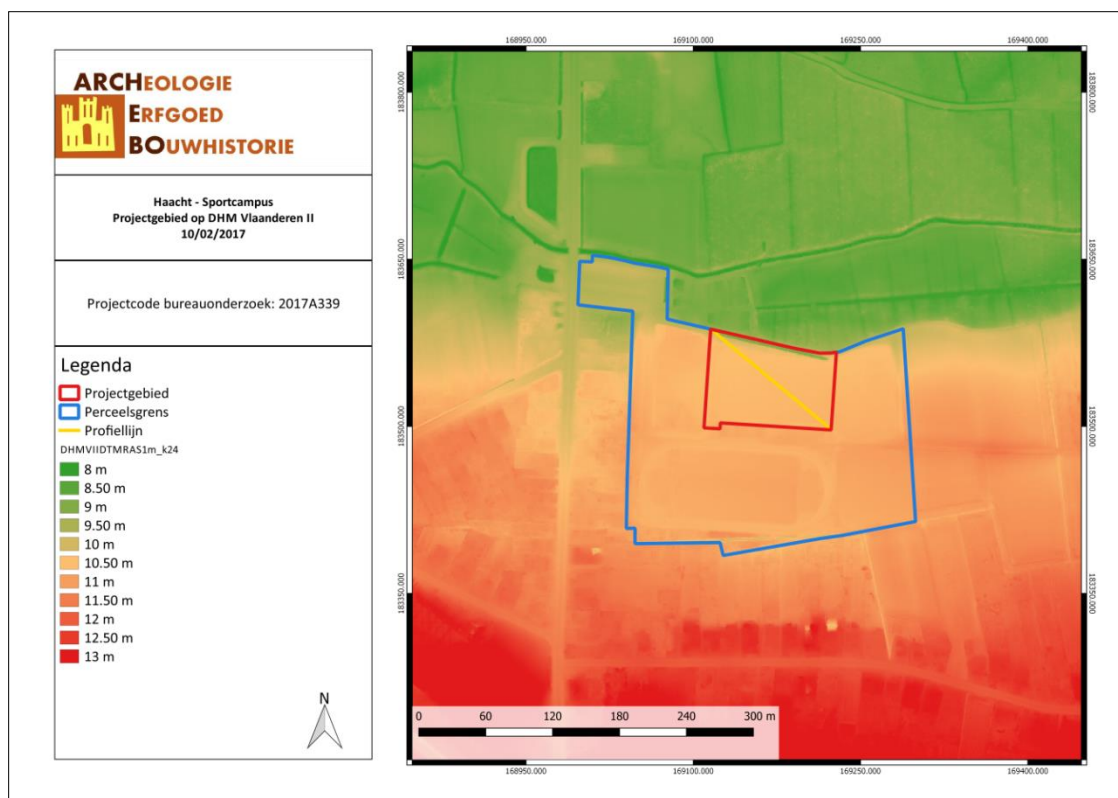
3.1.1. Topografische situering

Het projectgebied bevindt zich ten noordoosten van het centrum van Wespelaar, deelgemeente van Haacht (Figuur 7). In het westen en zuiden vormt het Sportveld de begrenzing. In het noorden wordt het terrein begrensd door 3 percelen: “afdeling 3, sectie B, nr. 35E”, “afdeling 3, sectie B, nr. 35G”, “afdeling 3, sectie B, nr. 35A”. Het terrein bevindt zich tussen 10.5 en 11.5 m boven de zeespiegel (Figuur 8, Figuur 9).

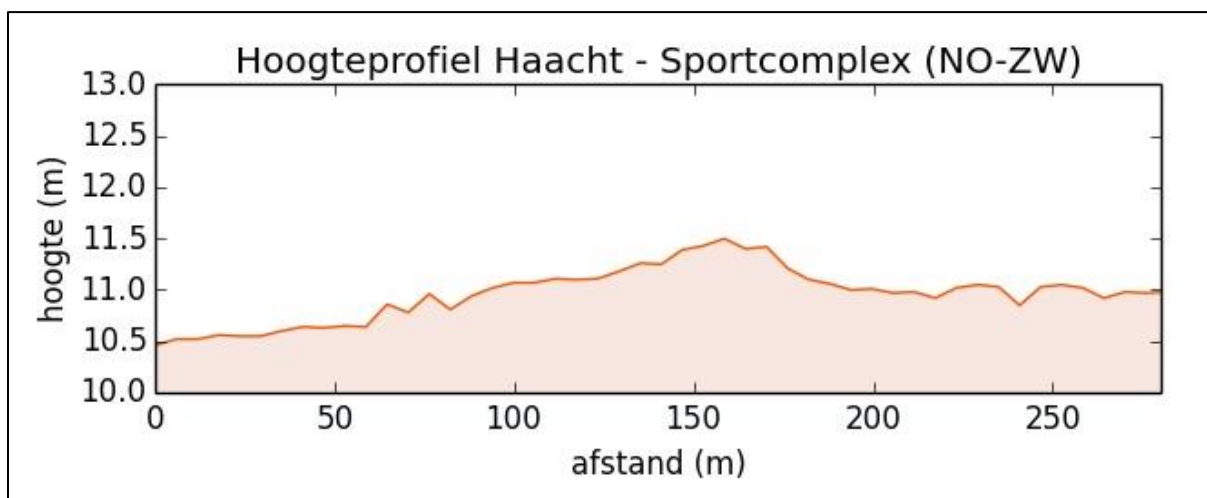
HABO/2017/02/28/5

Figuur 7: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2017).

HABO/2017/02/28/6

Figuur 8: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (Geopunt, 2017).

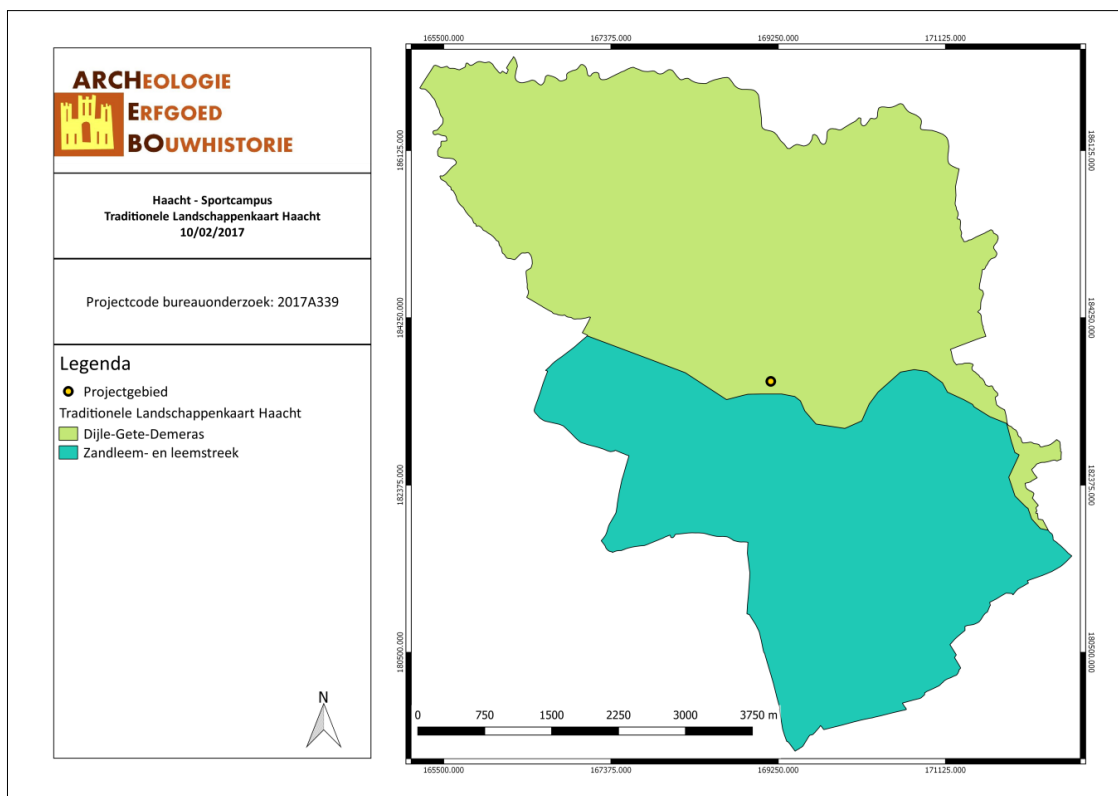

Figuur 9: Hoogteprofiel polyvalente box, Haacht Den Dijk.

3.1.2. Geologie & landschap

3.1.2.1. Fysisch geografisch

Wespelaar is een deelgemeente van Haacht en is gelegen in de provincie Vlaams-Brabant op ca. 10 km ten noordwesten van Leuven, ca. 23 km ten noordoosten van Brussel en ca. 12 km ten zuidoosten van Mechelen. De gemeente ligt aan de zuidelijke grens van de Brabantse Kempen. Op de traditionele landschappenkaart is het gebied gelegen in het 'Dijle-Gete-Demeraz' gebied (Figuur 10).

HABO/2017/02/28/7

Figuur 10: Ligging van het projectgebied op de traditionele landschappenkaart Haacht (Geopunt 2017)

3.1.2.2. Paleogeen en Neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksterrein zich binnen het Lid van Ursel (Figuur 11). Deze bestaat uit homogene grijsblauwe tot blauwe klei, die weinig of niet kalkhoudend en niet glauconiethoudend is.

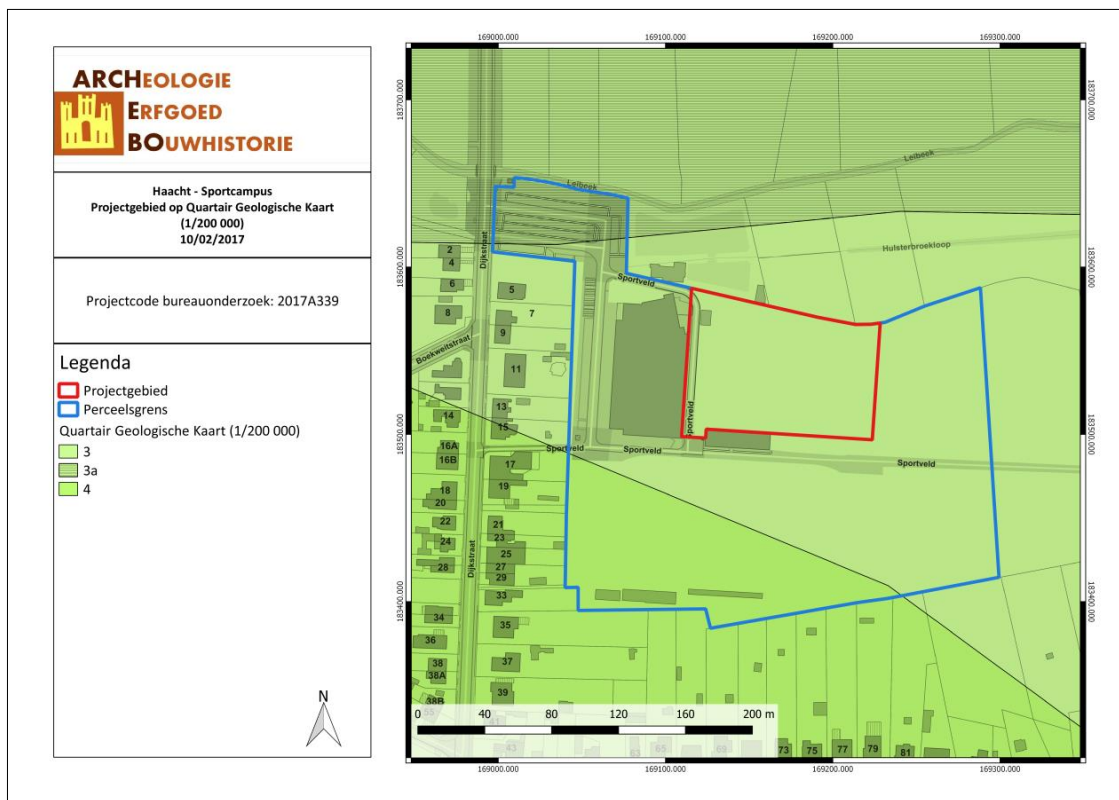

HABO/2017/02/28/ 8

Figuur 11: Situering van het onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart (DOV, 2017).

3.1.2.3. Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het onderzoeksgebied zich grotendeels binnen type 3 (Figuur 12). Dit type omvat fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), die mogelijk afgedekt zijn met eolische afzettingen, zand tot silt, uit het Weichseliaan, mogelijk Vroeg-Holoceen, zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen, silt in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen en/of hellingsafzettingen van het quartair (Figuur 13).

HABO/2017/02/28/ 9

Figuur 12: Situering van het onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2017).

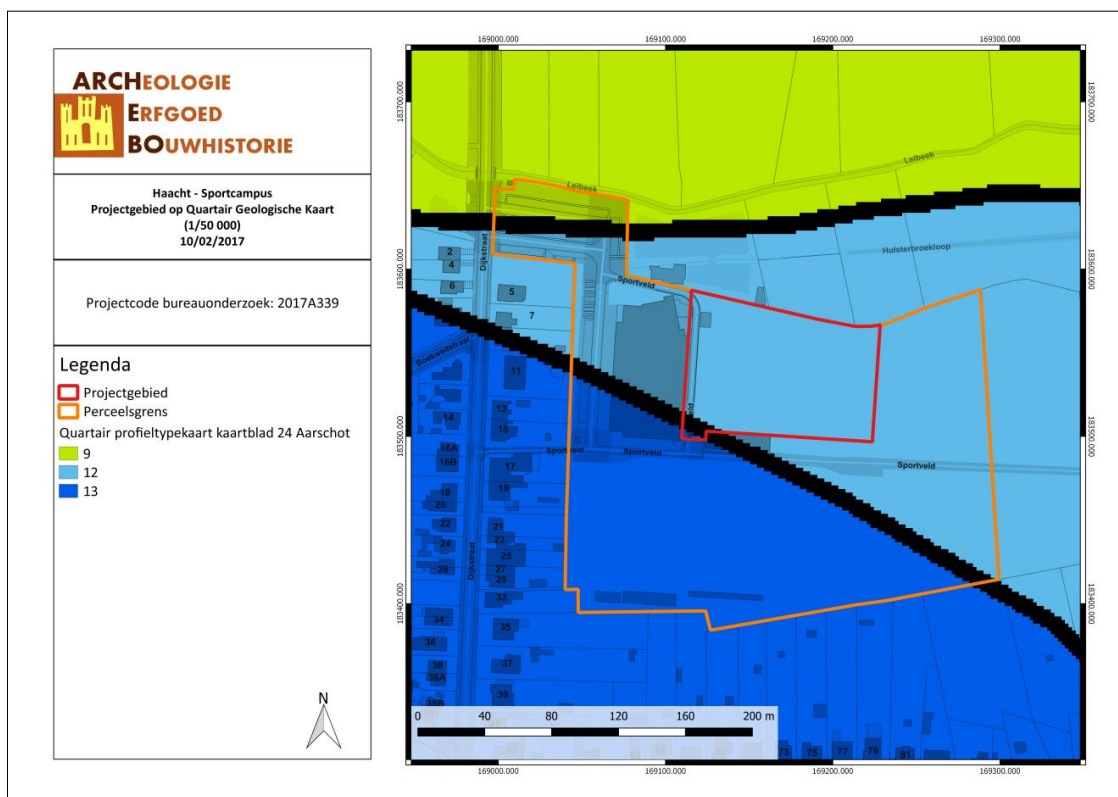
3	
ELPw en/of HQ	*
FLPw	

* De karteereenheid is mogelijk afwezig.
ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.
FLPw Fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

Figuur 13: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2017).

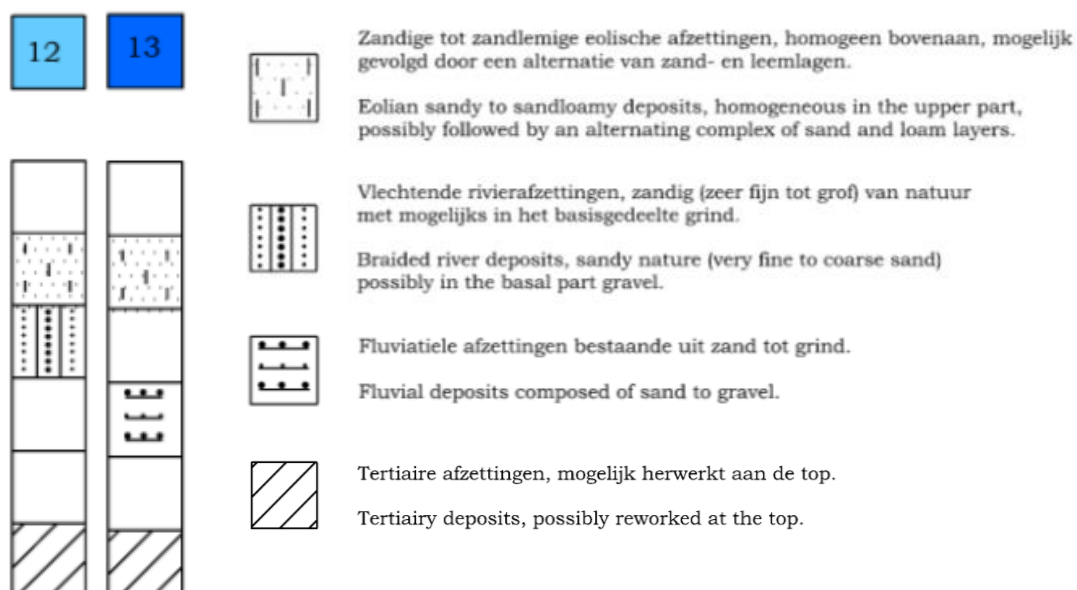
Volgens de quartairgeologische kaart (1/50.000) bevindt het onderzoeksgebied zich ter hoogte van lithosequenties 12 en 13 (Figuur 14). De eerste bestaat uit de formatie van Zemst (Emiaan/Weichseliaan

vlechtende rivierafzettingen, zandig van natuur, met mogelijks in het basisgedeelte grind). Hierop heeft de formatie van Gent zich afgezet. Dit zijn Weichelsiaan zandige tot zandlemige eolische afzettingen, homogeen bovenaan, gevolgd door zand- en leemlagen. Deze lithosequentie komt voor het grootste deel op het terrein voor. De tweede lithosequentie, 13, bestaat uit Saaliaan fluviatiele afzettingen bestaande uit zand of grind (formatie van Nieuwenrode). Op deze formatie heeft de formatie van Gent zich afgezet (Figuur 15).

HABO/2017/02/28/10

Figuur 14: Situering van het onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart, schaal 1/50.000 (DOV, 2017).

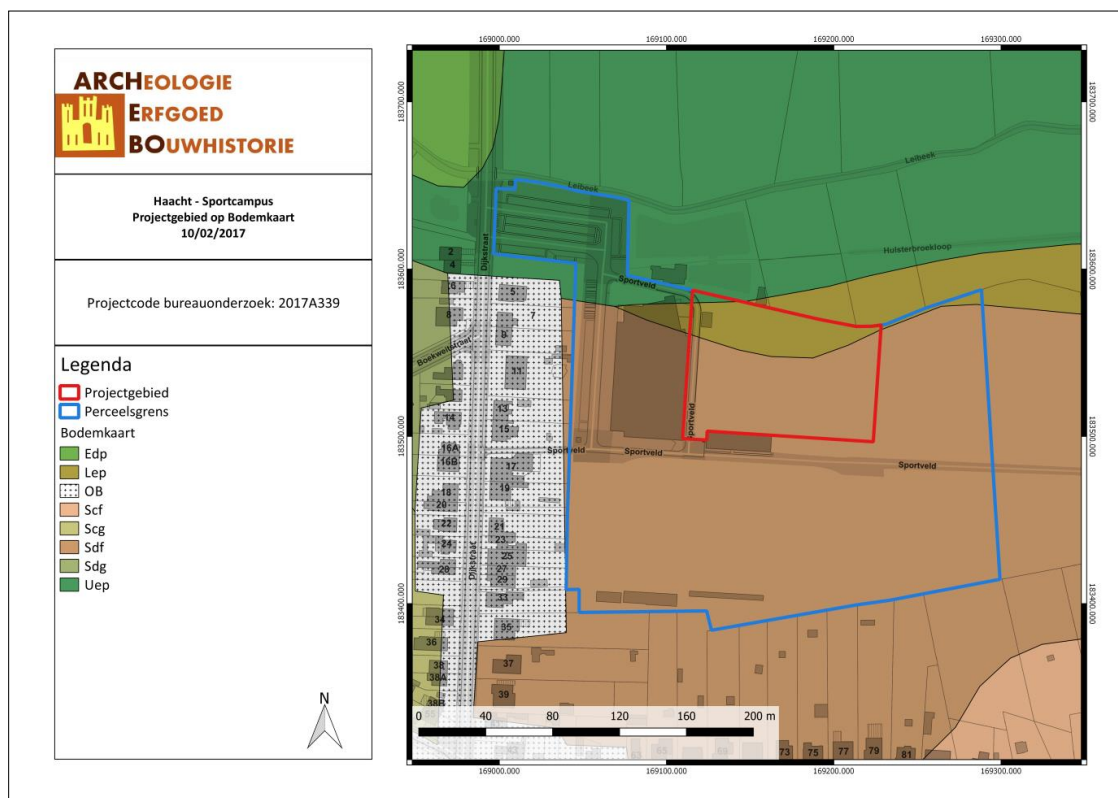

Figuur 15: Uitvergroting legende Quartair Geologische Kaart 1/50 000

3.1.3. Bodem, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen zijn in het onderzoeksgebied diverse bodems aanwezig (Figuur 16):

- Uep: Sterk gleyige zware kleibodem zonder profiel.
- Lep: Natte zandleembodem zonder profiel.
- Sdf: Matig natte lemige zandbodemp met weinig duidelijke ijzer en/of humus B-horizont.

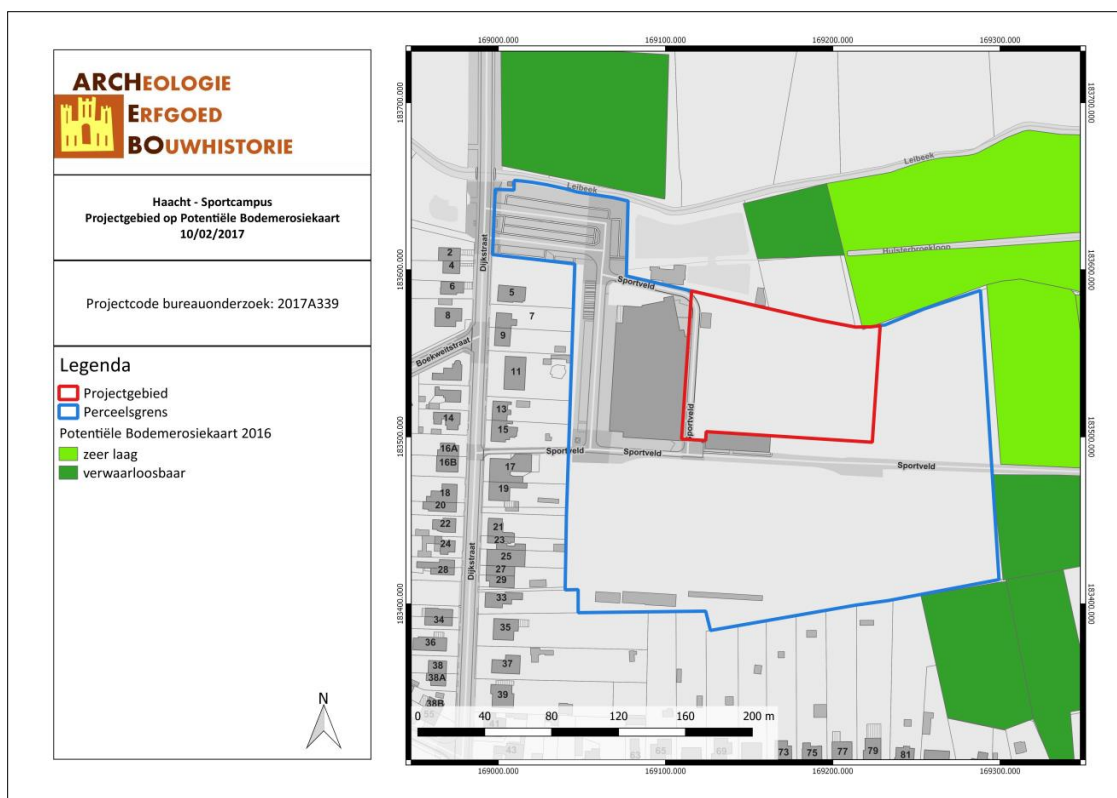

HABO/2017/02/28/ 11

Figuur 16: Situering van het onderzoeksgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2017).

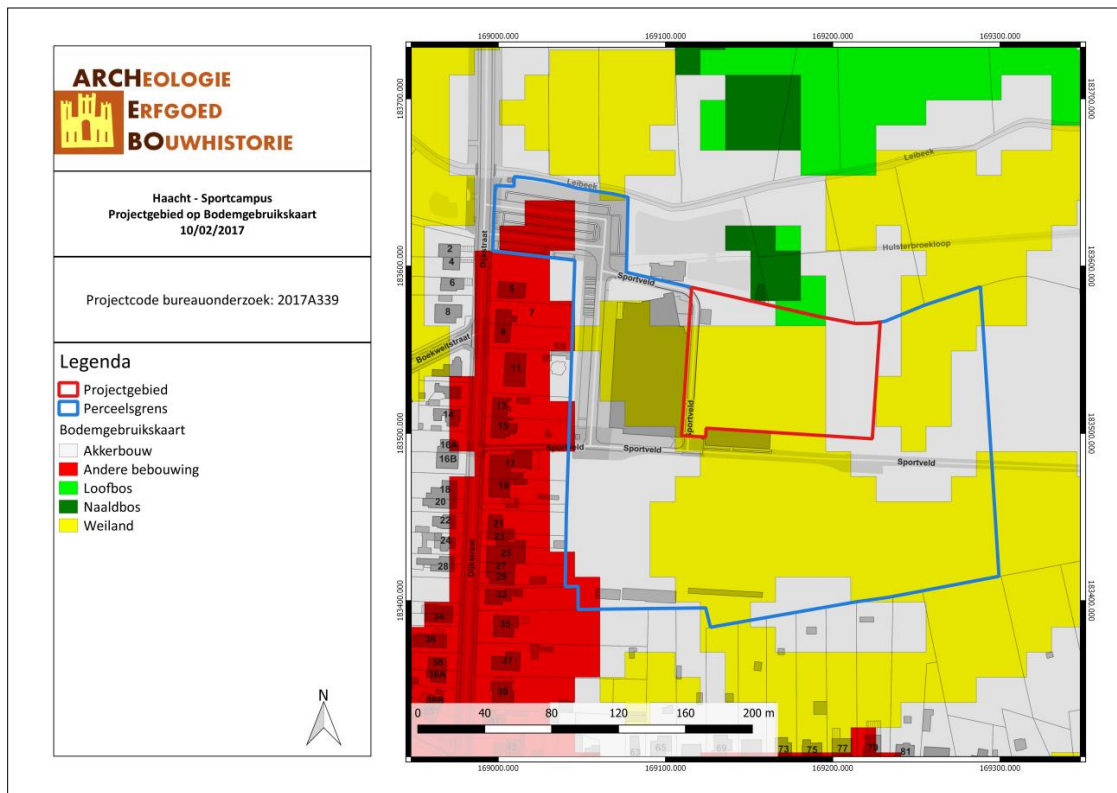
Het plangebied zelf is niet gekarteerd op de kaart van de potentiële bodemerosie (Figuur 17). Het omliggende terrein heeft een zeer lage tot verwaarloosbare kans op erosie.

Op de bodemgebruikkaart staat het plangebied deels weergegeven als weiland, loofbos en akkerbouw (Figuur 18).

HABO/2017/02/28/ 12

Figuur 17: Situering van het onderzoeksgebied op de potentiële bodemerosiekaart van Vlaamse gemeenten (Geopunt, 2017).

HABO/2017/02/28/13

Figuur 18: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikkaart (Geopunt, 2017).

3.2. Archeologische data

Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen (Figuur 19). Hoewel de inventaris verre van compleet is, kan dit overheidsinstrument helpen om een inschatting te maken ten aanzien van het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Binnen het onderzoeksgebied zelf zijn er twee archeologische waarden gekend, CAI-locatie 1678 en 165130.

Uittreksel voor CAI-locatie 1678:

“Bij een prospectie in september 2000 werden ijzertijdscherven gevonden. In een tweede fase werden proefsleuven getrokken: hierbij werden ondiepe paalkuilen blootgelegd die schervenmateriaal bevatten uit de vroege ijzertijd. Hier was de site reeds voor een groot gedeelte weggeërodeerd, ten zuiden kan de bewaring beter zijn. Dit onderzoek werd geleid door Werner Wouters.”

CAI-locatie 165130 verwijst naar een versterkingsconstructie uit de wereldoorlog bestaande uit bunkers, het betreft de KW-linie, het antitankcentrum. CAI-locaties 165130, 165131, 165133, 165144, 165145 duiden eveneens deze KW-linie aan op verder gelegen locaties.

Op ca. 400 meter van het projectgebied is CAI-locatie 165410 gelegen. Het zou hier gaan om het Frans kampement onder bevel van Maarschalk Maurice de Saxe. Deze stelling zou deel uitgemaakt hebben van een Franse verdedigingslinie tijdens de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748). Tot op heden heeft men deze stelling nog niet archeologisch kunnen traceren. Het vermoedelijke bestaan hiervan is afgeleid van de kaart La Droite du Camp de Malines (1747) (Figuur 20). Hierop is te zien dat een kanaal door het projectgebied loopt. Dit is ook het geval op de Villaretkaart (1745-1748).

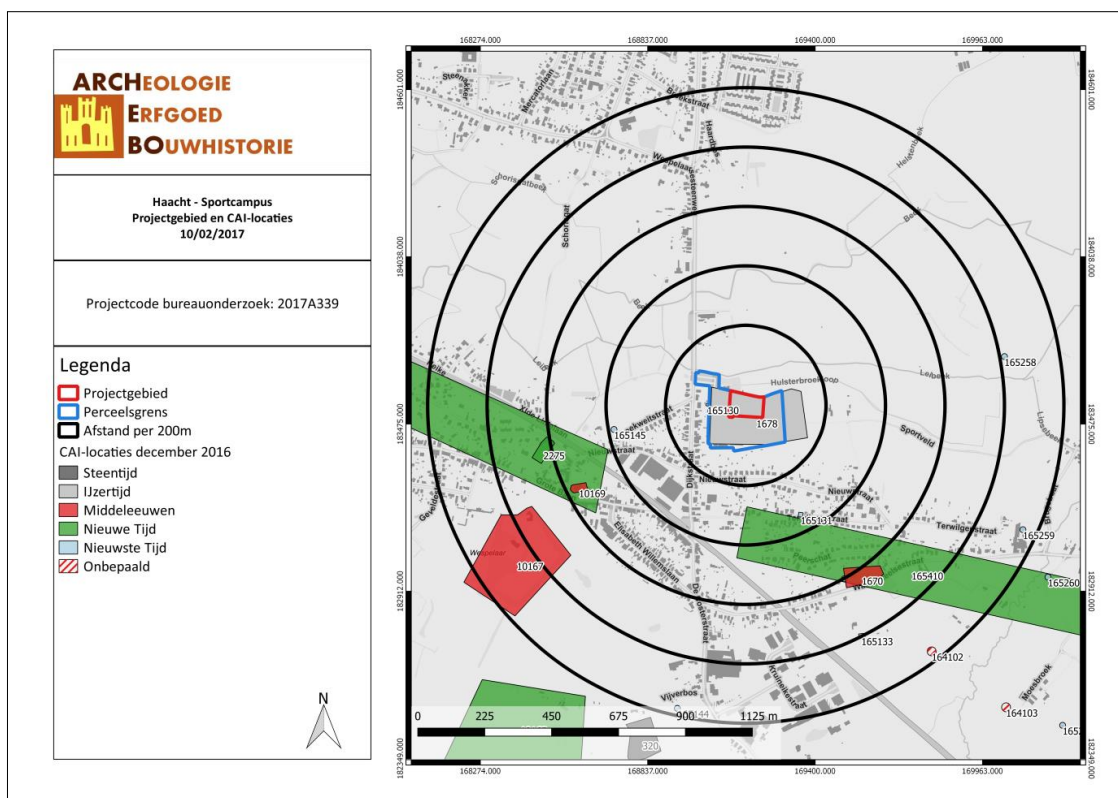
Binnen een straal van 600 meter van het onderzoeksgebied duidt CAI-locatie 1670 op het bestaan van een middeleeuwse site met walgracht. Verder bevindt zich ook een kerk met CAI-locatie 10169.

CAI-locatie 10167, gelegen in een straal van 800 meter van het onderzoeksgebied, geeft de aanwezigheid van een motte weer uit de late middeleeuwen. De oorsprong van deze motte gaat terug tot de heerlijkheid Overbeke, voor het eerst vermeld in 1238. Overbeke was één van de belangrijkste van 4 heerlijkheden in Wespelaar. Daarnaast werd een 17de -eeuwse site met walgracht geregistreerd onder CAI-locatie 2275. Het wordt omschreven als een monumentaal relict samen met een antropogeen reliëfverschil.

Binnen een straal van een 1 km bevinden zich twee 20ste -eeuwse CAI-locaties verwijzend naar de 2de verdedigingslijn van de KW-linie uit de 2de wereldoorlog. Daarnaast is er een ongedefinieerde kuil geregistreerd onder de CAI-locatie 164102.

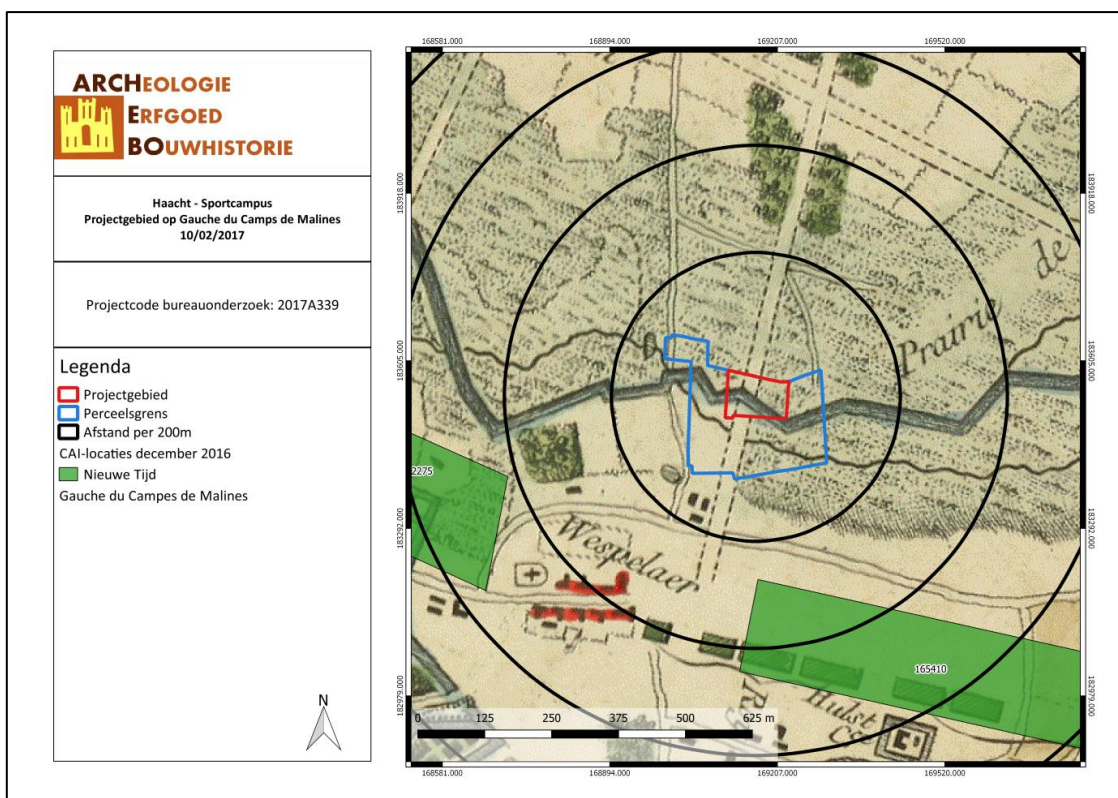
In november 2016 voerde Archebo bvba een proefsleuvenonderzoek uit op het belendend perceel. Dit leverde een 50 tal sporen op uit de metaaltijden en 2 sporen die mogelijk afkomstig zijn van een 18de eeuwse militaire aanwezigheid (cfr. Frans kamp; CAI-locatie 165410). De sporen uit de Metaaltijden omvatten minstens één structuur, zijnde een hoofdgebouw (woonstalhuis) uit de Midden IJzertijd. Aangezien er meerdere paalkuilen werden aangetroffen die niet onmiddellijk aan een structuur konden toegewezen worden, zijn er allicht ook meerdere bijgebouwen aanwezig op het terrein. Verder werden er ook begravingssporen uit de Metaaltijden aangetroffen. De 18de -eeuwse sporen bestonden daarentegen uit twee haardkuilen en zijn allicht afkomstig van een vooruitgeschoven post, waar een kleine eenheid bivakkeerde die de Franse linie bewaakte of toezicht hield op de werken aan de linie. Tot slot werden er tijdens dit onderzoek ook 8 steentijdaretefacten aangetroffen. Deze stukken konden gedateerd worden in het mesolithicum.¹

¹ Jan Claesen, “Archebo rapport 2016/020, Nota Haacht - Sportcampus”, maart 2017.

HABO/2017/02/28/ 14

Figuur 19: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2016).

HABO/2017/02/28/ 15

Figuur 20: Het projectgebied afgebeeld op La Droite du Camp de Malines, 1747.

Ook in de ruimere omgeving zijn er archeologische CAI-waarden gekend. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
Binnen het onderzoeksproject		
165130	KW-Linie: verdediging antitankcentrum, bunkers WO	20 ^{ste} eeuw
1678	IJzertijdscherven en ondiepe paalkuilen	Vroege IJzertijd
Binnen een straal van 400 meter van het onderzoeksproject		
165145	KW-Linie: verdediging antitankcentrum, bunkers WO	20 ^{ste} eeuw
165131	KW-Linie: verdediging antitankcentrum, bunkers WO	20 ^{ste} eeuw
165410	Tijdelijk militair kampement	18 ^{de} eeuw
Binnen een straal van 600 meter van het onderzoeksproject		
1670	Site met Walgracht	Middeleeuwen
10169	Kerk	Late middeleeuwen
Binnen een straal van 800 meter van het onderzoeksproject		
10167	Motte: de oorsprong van de motte gaat terug tot de heerlijkheid Overbeke, voor het eerst vermeld in 1238, de belangrijkste van 4 heerlijkheden in Wespelaar.	Late middeleeuwen
2275	Site met Walgracht, monumentaal relict samen met een antropogeen reliëfverschil	17 ^{de} eeuw
165133	KW-Linie: verdediging antitankcentrum, bunkers WO	20 ^{ste} eeuw
Binnen een straal van 1000 meter van het onderzoeksproject		
165258	Wereldoorlogen (Versterking), Bunkers, KW-Linie: verdediging 2de lijn	20 ^{ste} eeuw
165259	Wereldoorlogen (Versterking), Bunkers, KW-Linie: verdediging 2de lijn	20 ^{ste} eeuw
164102	Kuil	Onbepaald
165144	KW-Linie: verdediging antitankcentrum, bunkers WO	20 ^{ste} eeuw

3.3. Historiek & cartografische bronnen

Onderzoek historische bronnen

Op de plaats van de huidige Leibeek, die nu nog steeds de grens met Haacht vormt, stroomde tot ongeveer 700 jaar vóór Christus de Dijle. Zo wordt duidelijk waarom de Leibeek bij de vorming van de bisdommen in de zesde eeuw na Christus nog steeds als grens genomen werd. Dit is de reden waarom Wespelaar en Tildonk bij Kamerijk kwamen, terwijl Haacht en Werchter bij Luik werden gevoegd. Wespelaar wordt voor het eerst vermeld in 1154 als 'Wispelaer', een bosnaam (wisp = weidebeek, laar = open plek in een bos).²

De geschiedenis van Wespelaar speelt zich vooral af rond het kasteeldomein, dat vanaf de 12de eeuw achtereenvolgens in handen was van de adellijke families van Overbeke – ook genoemd Wisplar -, van Erpe, Uiterliemingen, de Harchies, de Carondelet, du Chasteler, Spinola, Proli en Walckiers. De heerlijkheid Wespelaar verwierf haar zelfstandigheid in 1644. In 1796 kwam het domein in handen van de Leuvense brouwersfamilie Artois en haar opvolgers Marnef en Willems. Eind 19de eeuw werd het bezit van de familie de Spoelberch. Senator en burgemeester Willems liet in 1881 een prachtig kasteel in renaissancestijl optrekken door architect Beyaert. In 1954 werd het afgebroken en vervangen door een groot landhuis ontworpen door architect Barbe. In het landgoed van ongeveer 90 ha bevinden zich nog twee kasteeltjes, die eigendom zijn van de familie de Spoelberch, met name Herkenrode en Bosveld. In het dorp brandden de Duitsers in augustus en september 1914 47 woningen plat en vermoordden ze 21 inwoners.³

In de dorpskern bewaart de Sint-Hubertus en Luciakerk van de gotische aanleg van begin 14de eeuw slechts de westertoren en het koor met vlakke afsluiting van zandsteen. In 1860 werden toren en koor met elkaar verbonden door een neogotisch bakstenen driebeukig schip. Torensputs en portaal dateren uit de 19de eeuw.⁴

De 17de-eeuwse pastorie aan de Neerstraat heeft een traditionele baksteen- en zandsteenstructuur met latere aanpassingen. Ze werd in 1962 gerestaureerd.⁵

Het kasteelpark de Spoelberch waarvan de ingang tegenover de kerk ligt, beslaat ca. 90 ha. Het werd in 1797-98 aangelegd door architect Henry.⁶

Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijker bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied.

Op de Ferrariskaart wordt het onderzoeksgebied weergegeven als akker en weiland, de perceelsgrenzen worden weergegeven als hagen.⁷ Op het terrein zelf valt er geen bebouwing waar te nemen (Figuur 21). Enkele

² VANDEPUTTE OMER, 2007, p. 263-264.

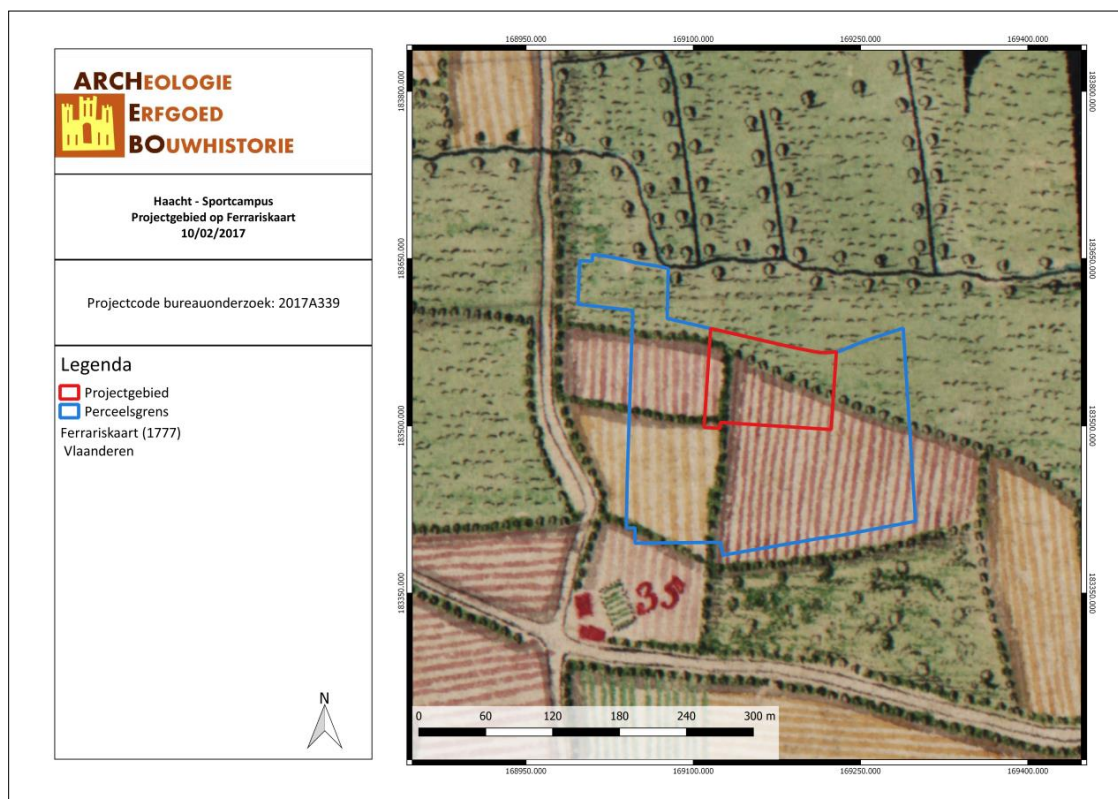
³ Ibidem.

⁴ Ibidem.

⁵ Ibidem.

⁶ Ibidem.

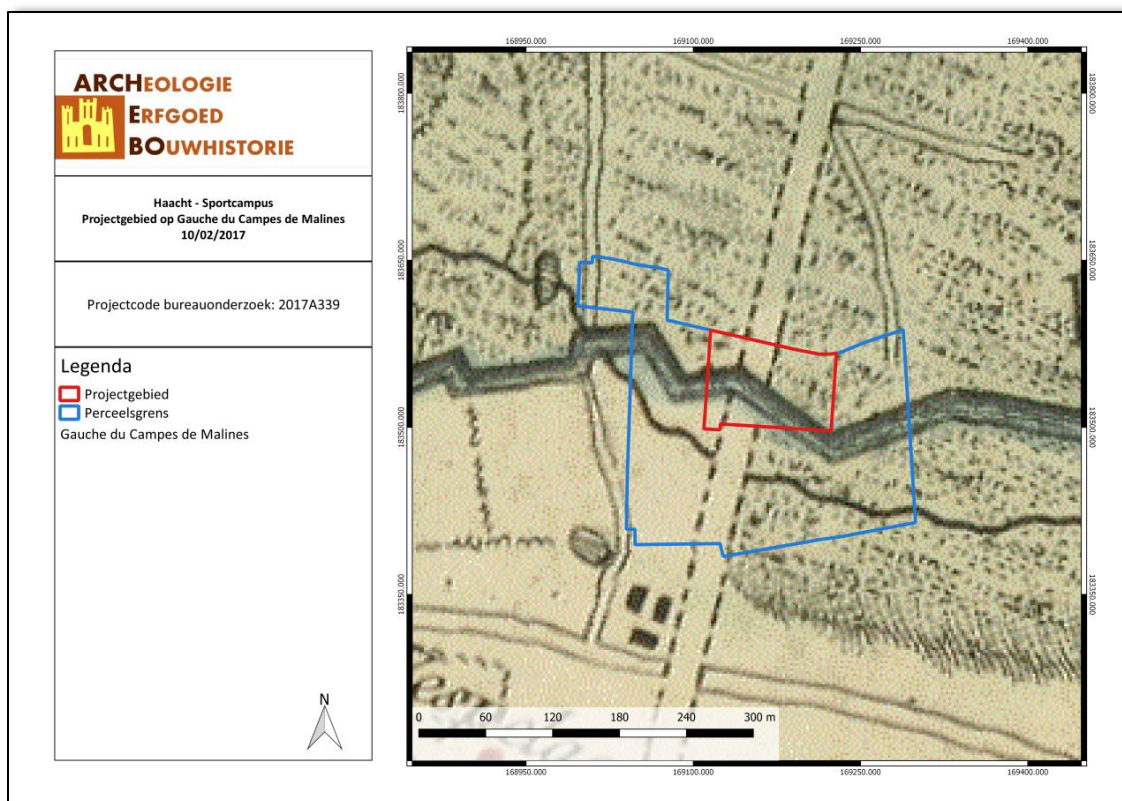
decennia eerder, rond 1747, werd onder opdracht van Marechal de Saxe een defensieve gracht gegraven. Deze defensieve linie vertrok aan de watermolen in Rotselaar richting Wespelaar. Ook op de Villaretkaat (1745-1748) loopt dit kanaal (aangeduid als Canal) door het projectgebied (Figuur 23).

HABO/2017/02/28/ 16

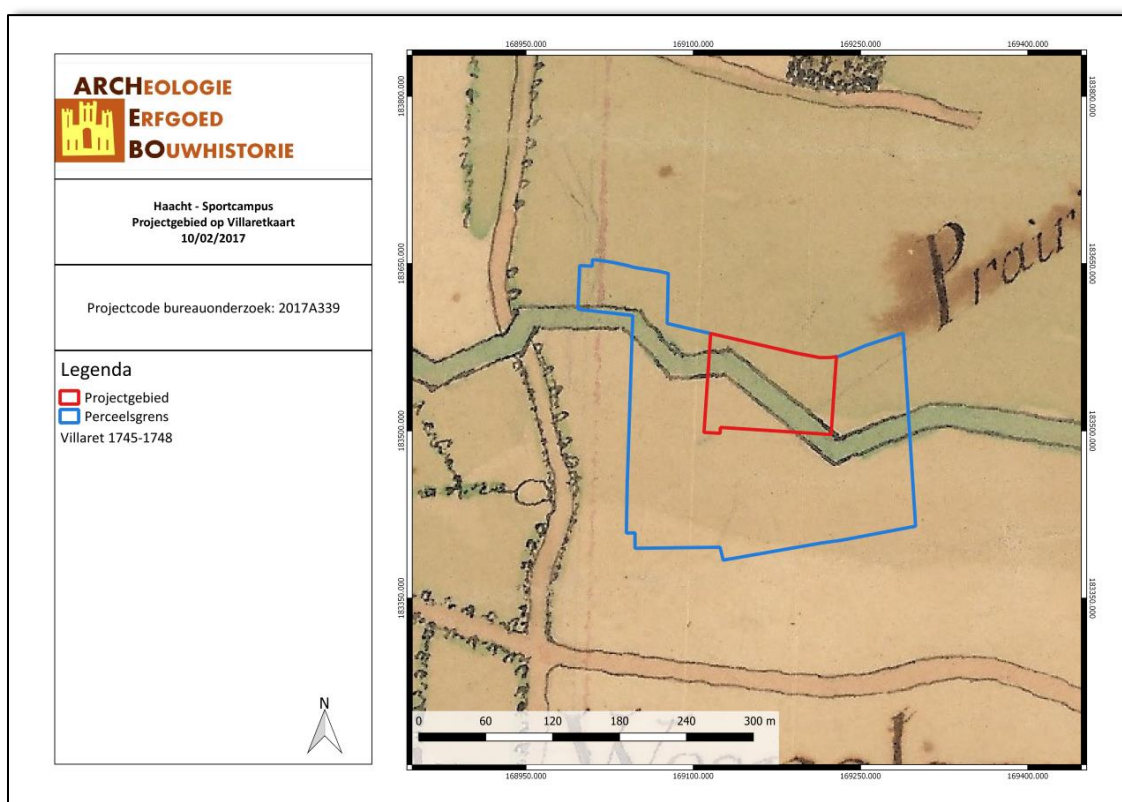
Figuur 21: Detail van de Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2017).

⁷ "Microsoft Word - Ferraris_legend.docx - legende_ferraris_kaart.pdf", geraadpleegd 28 februari 2017, http://www.geopunt.be/~media/geopunt/over%20geopunt/documenten/legende_ferraris_kaart.pdf.

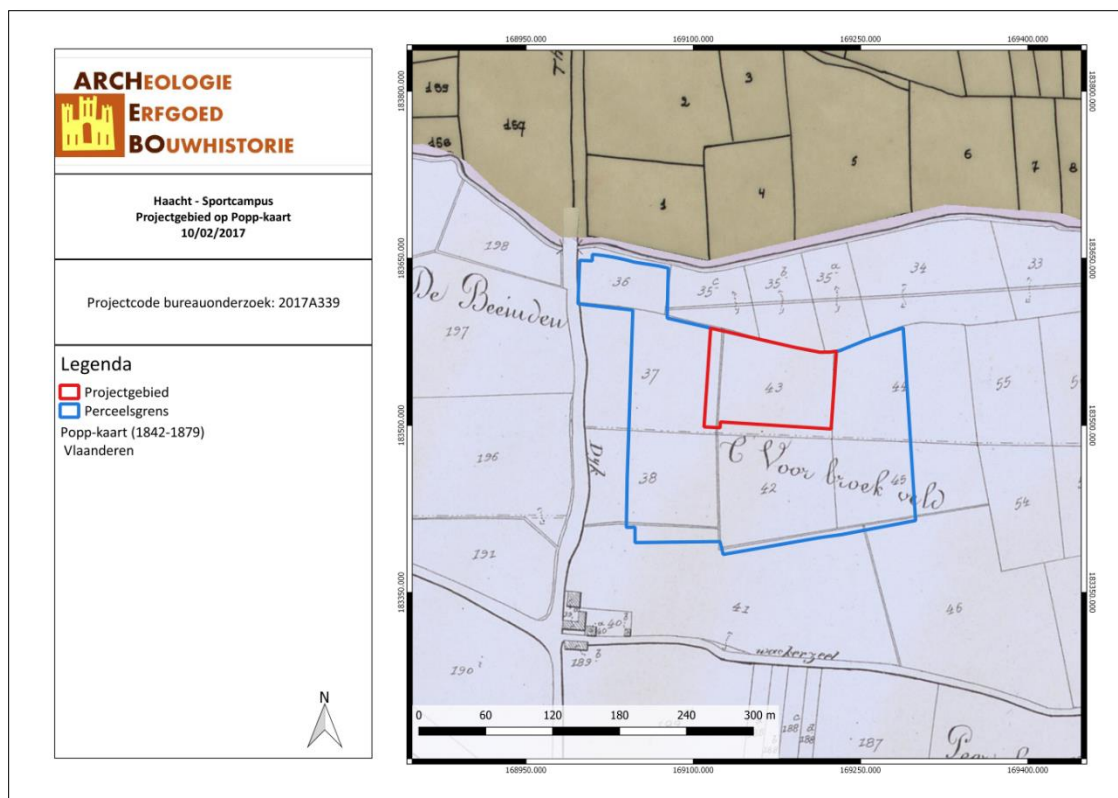
HABO/2017/02/28/17

Figuur 22: Het projectgebied afgebeeld op La Droite du Camp de Malines, 1747

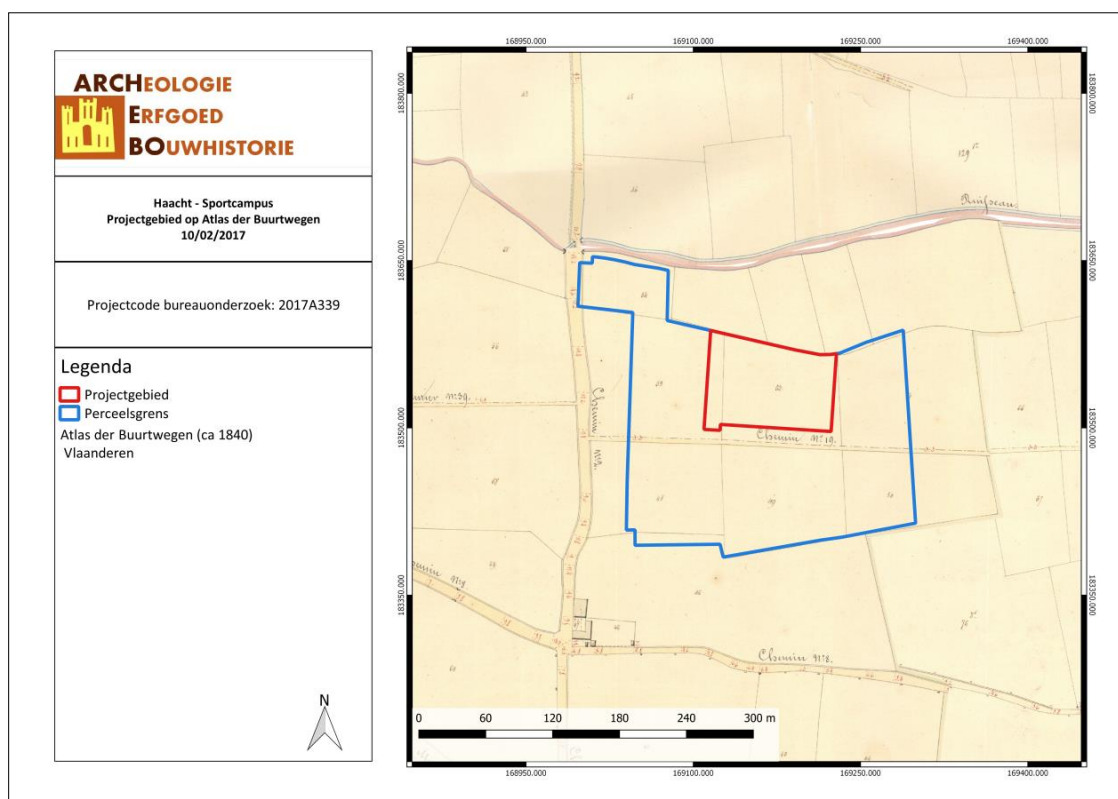
HABO/2017/02/28/18

Figuur 23: Projectgebied op Villaretkaart, 1745-1748 (Geopunt, 2017)

HABO/2017/02/28/ 19

Figuur 24: Popp-kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2017).

HABO/2017/02/28/20

Figuur 25: Detail uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2017).

De situatie voor het projectgebied op de Ferrariskaart in vergelijking met deze weergegeven in de Atlas der Buurtwegen (1841) en de Popp-kaarten (1841-1879), verschilt nauwelijks (Figuur 24, Figuur 25). Het terrein is nog steeds onbebouwd. Wat wel opvalt is dat de huidige kadasterpercelen teruggaan op deze weergegeven op het 19de-eeuwse cartografische materiaal. Ook in de wijdere omgeving is er amper bebouwing aanwezig. Historisch gezien is de densiteit van het projectgebied en haar omgeving laag aan bebouwing.

3.4. Archeologische verwachting

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het onderzoeksgebied geen gebouwen stonden in de 18de en 19de eeuw. Mogelijk was dit wel het geval in voorgaande periode(s).

Een analyse van de gekende archeologische waarden toont aan dat er binnen het onderzoeksgebied twee archeologische waarden bekend zijn. Het betreft sporen uit de ijzertijd en sporen van de KW-linie uit de 20ste eeuw.

Verder werden er tijdens een archeologisch onderzoek op het belendend perceel reeds sporen uit de metaaltijden aangetroffen. Dit was mogelijk ook het geval voor een 18de eeuwse militaire aanwezigheid, die allicht gekoppeld dient te worden aan een Franse verdedigingslinie uit de Oostenrijkse Successieoorlog. Hiernaast werden er tijdens dit onderzoek ook 8 steentijdartefacten aangetroffen, dewelke gedateerd dienen te worden in het mesolithicum.

Ook in de ruimere omgeving zijn archeologische waarden bekend. Het betreft onder meer een middeleeuwse site met walgracht en een laat-middeleeuwse motte en de hierboven reeds vermelde Franse verdedigingslinie uit de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748).

Het terrein heeft allicht geen verstoringen gekend, waardoor het archeologische niveau voor het gros van de site vermoedelijk bewaard zal zijn.

4. Resultaten bureauonderzoek

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1. Algemeen

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van het Autonome Gemeentebedrijf Haacht een bureauonderzoek uitgevoerd. Op het terrein zal een polyvalente box met parkeergelegenheid aangelegd worden. Dit gaat gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief verstoord zal worden.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het onderzoeksgebied allicht geen verstoringen heeft gekend. Hierdoor moet het archeologische niveau quasi overal bewaard zijn gebleven.

4.2. Beantwoording onderzoeksvragen

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Zowel historische als cartografische bronnen leverden geen enkele aanwijzing op voor bebouwing binnen het onderzoeksgebied. Vermoedelijk is het terrein gedurende de historische perioden steeds onbebouwd geweest en was het steeds in gebruik als wei- of akkerland. Cartografisch materiaal kan een kanaal weergeven binnen het projectgebied. Deze zou afkomstig zijn van een Franse verdedigingslinie langs de Dijle ten tijde van de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748).

Binnen het projectgebied zelf, zijn er enkele archeologische waarden bekend. Het betreft sporen uit de vroege ijzertijd en een KW-linie uit de 20ste eeuw. Op de aangrenzende terreinen zijn 8 mesolithische artefacten opgegraven, daarnaast zijn structuren uit de metaaltijden bestaande uit een hoofd- en bijgebouwen en brandrestgraven gevonden en tenslotte werden sporen van een 18de -eeuws militair Frans kampement gelokaliseerd. Ook in de ruimere omgeving zijn er tal van archeologische waarden bekend. Hierdoor kan het plangebied mogelijk resten vanaf de steentijd tot en met de nieuwe tijd bevatten, waarbij het vermoedelijk zou gaan om artefactvondsten uit de steentijden en/of grondsporen artefacten, gelinkt aan agrarische bewoning of activiteit uit de ijzertijd tot de nieuwe tijd.

2. Hoe was de oude perceelsindeling?

Informatie over de perceelindeling vinden we terug vanaf het einde van de 18de eeuw. Het cartografisch materiaal geeft weer dat de perceelsindelingen van de 18de tot de 19de eeuw ongewijzigd blijven. De contemporaine percelen zijn evenwel anders ingedeeld.

3. Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het onderzoeksgebied geen gebouwen stonden in de 18de en 19de eeuw. Mogelijk was dit wel het geval in voorgaande periode(s).

4. Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het onderzoeksgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?

Een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal toont aan dat er zich in de directe omgeving van het plangebied geen bebouwing bevond. De CAI maakt wel melding van vondsten en sporen uit de vroege ijzertijd en 20ste eeuw binnen het projectgebied. Deze zijn ontdekt tijdens een prospectie onder leiding van Werner Wouters in het jaar 2000.

Ook op het belendend perceel werden tijdens een proefsleuvenonderzoek sporen uit de metaaltijden en nieuwe tijd aangetroffen. Hiernaast werden tijdens dit onderzoek tevens 8 artefactvondsten uit het mesolithicum gedaan.

Het onderzoeksgebied kan hierdoor artefactvondsten uit de steentijden en/of grondsporen en artefacten, gelinkt aan agrarische bewoning uit de metaaltijden tot nieuwe tijd bevatten.

5. In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?

Het terrein heeft – op het archeologisch onderzoek dat reeds plaatsvond na – geen andere antropogene verstoringen gekend. Tijdens het onderzoek in 2000 is gebleken dat het terrein onderhevig is geweest aan erosie, waardoor het overgrote deel van de sporen zijn weggeërodeerd. Men vermoedt evenwel dat het zuidelijke deel van het terrein hier minder onderhevig aan is geweest. Dit is opvallend, gezien de bodemerosiekaart hier aangeeft dat de erosie laag is.

HABO/F/1

Figuur 27: Landschappelijke boorpunten 1, 2, 4, 5, 7 en 8 (Archebo bvba, 2017)

5.3. Conclusie

In de zuidoostelijke hoek van het projectgebied is de bodem beter bewaard en is bijgevolg de kans op het aantreffen van goed bewaarde steentijdsites op deze plaats hoger. Daarom dient op deze plaats een verkennend booronderzoek plaats te vinden.

6. Assessment verkennende booronderzoek

6.1. Methoden en technieken

Het landschappelijk booronderzoek heeft aangetoond dat er binnen het plangebied een intacte bodemopbouw aanwezig is en er eventueel een mogelijkheid bestaat voor intacte steentijdsites. Op locatie dient dit potentieel verder onderzocht te worden door middel een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van verkennend archeologisch booronderzoek. Een dergelijk onderzoek heeft als doel archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Dit soort onderzoek is uitermate geschikt voor het opsporen van steentijdsites en hun omvang te bepalen. Hiervoor is het zeven van de boorkernen wel een noodzakelijkheid. De gestelde voorwaarden voor een dergelijk onderzoek in de Code van de Goede Praktijk zijn hier richtinggevend. Indien hiervan wordt afgeweken, dient dit beargumenteerd te worden.

Voor het opsporen van steentijdsites wordt een boorgrid voorgesteld van 10 bij 12 meter aangeraden, waarbij 10 meter de afstand is tussen de raaien en 12 meter de afstand tussen de boringen binnen een raai. Ook hier worden afwijkingen op dit boorgrid beargumenteerd. De keuze van het boorgrid en de resolutie moeten gebaseerd zijn op de resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem.

De onderzoeksvragen die hier minimaal beantwoord moeten worden zijn:

- Is er potentieel voor steentijdvindplaatsen binnen het projectgebied?
- Zo ja, in welke zones en op welke dieptes situeren deze zich?
- Welk vervolgtraject kan worden uitgestippeld, rekening houdend met behoud in situ en ex situ?

6.2. Resultaten verkennend booronderzoek

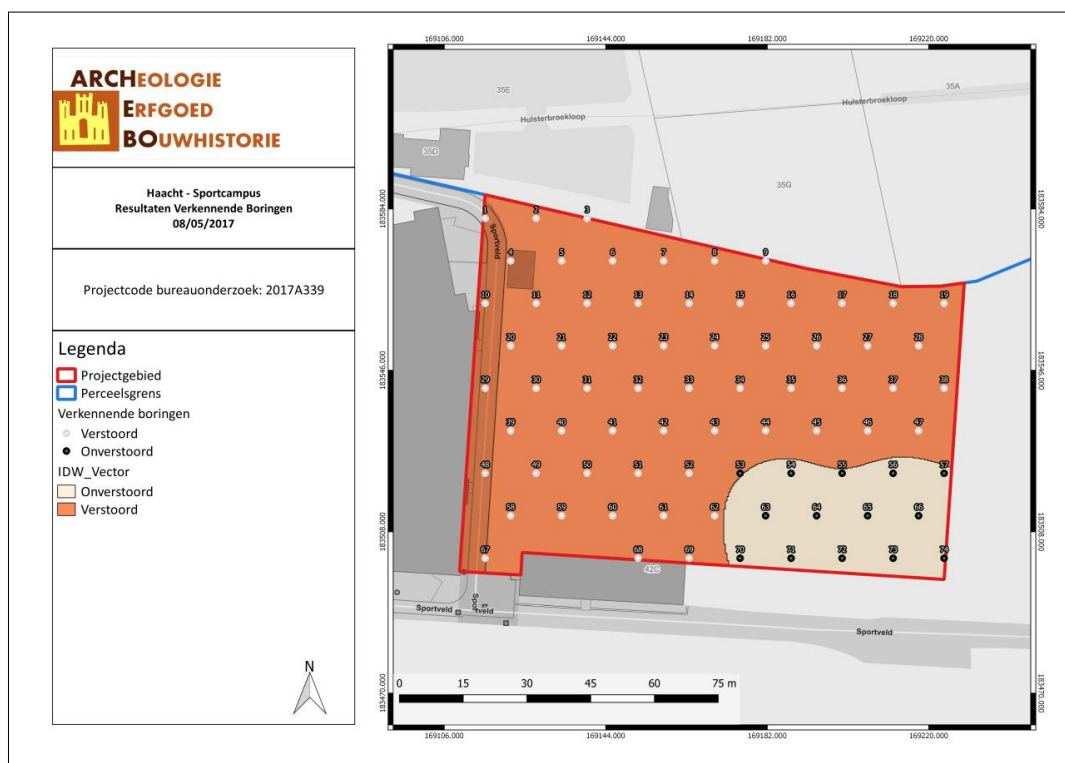

HABO/F/2

De eerste 50 cm is een ophogingspakket. Daaronder bevindt zich de B-horizont (-50 tot -100cm). Tijdens het zeven zijn er geen vondsten aan het licht gekomen.

Figuur 28: Boorpunt 64 (Archebo bvba, 2017)

De overige boringen hebben eveneens geen vondsten opgeleverd.

HABO/2017/02/28/22

Figuur 29: Inplanting verkennende boringen (Archebo bvba, 2017)

6.3. Conclusie

Er werden geen vondsten aangetroffen daarom werd meteen overgegaan tot een proefsleuvenonderzoek.

7. Assessment Metaaldetectie

De metaaldetectie werd uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk.

8. Assessment Proefsleuven

8.1. Methoden en technieken

Het onderzoek wordt uitgevoerd door middel van een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed. De ideale dekkingsgraad van de sleuven ligt tussen 10% en 15% van het plangebied. Statistisch onderzoek en simulaties van sleuven op verschillende soorten vindplaatsen met diverse omvang hebben aangetoond dat met een dichtheid van 10% ongeveer 95% van alle vindplaatsen met een minimum omvang van 5 m in diameter worden opgespoord.⁸

Hierbij geldt dat de kans dat lineaire structuren worden gemist groter is indien sleuven alle parallel in dezelfde richting worden gelegd. Om de trefkans op dergelijke structuren te vergroten dienen dwarssleuven en/of kijkvensters te worden aangelegd. ARCHEBO adviseert dan ook om minstens 10% van het plangebied te onderzoeken door middel van continue parallelle proefsleuven van 2 meter breed met een maximale tussenafstand van 15 meter (van middenpunt tot middenpunt), aangevuld met dwarssleuven en/of kijkvensters. De zijden van de kijkvensters meten maximaal de afstand tussen twee sleuven. Met de kijkvensters of dwarssleuven kan een dekkingspercentage van 12,5% bereikt worden, wat wenselijk is voor degelijke uitspraken over het geheel van het terrein.

De proefsleuven worden zo ingeplant dat ze:

- Dwars op de beekvallei en dus met de helling mee liggen
- Dwars op bodemsequenties liggen
- Parallel ten opzichte van elkaar liggen

Indien hiervan wordt afgeweken, wordt dit beargumenteerd. Voor de uitvoering van dit onderzoek worden de vereisten gesteld in de Code van de Goede Praktijk gevolgd. Indien er wordt van afgeweken, wordt dit eveneens beargumenteerd.

Afhankelijk van de resultaten van de landschappelijke boringen kan een deel van het terrein uitgesloten worden van dit verdere onderzoek, bijvoorbeeld indien bleek dat bepaalde zones waren verstoord door recente vergravingen. Ook op basis van de resultaten van de landschappelijke boringen kan de strategie bij het aanleggen van de proefsleuven bepaald worden, afhankelijk van de diepte van het aan te leggen archeologisch vlak. Op basis van de resultaten van de landschappelijke boringen kan de oriëntatie van de proefsleuven bepaald worden.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek dient de nodige aandacht te gaan naar de bodemopbouw in het plangebied.

De volgende onderzoeksvragen moeten met dit onderzoek minimaal beantwoord worden:

- Zijn er sporen of structuren aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

⁸ A.J. Borsboom en J.W.H.P. Verhagen, "KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek - Deel: Proefsleuvenonderzoek (IVO-P)", 2012, 22-23, http://www.sikb.nl/doc/archeo/leidraden/KNA%20Leidraad%20proefsleuvenonderzoek%20definitief_04122012%20v%201.02.pdf.

- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Komt het projectgebied in aanmerking voor een eventuele archeologische opgraving voorafgaand aan de werken? Wat is de verwachte sporendensiteit?
- Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden na uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem in functie van een eventueel vervolgonderzoek?

8.2. Strategie

ARCHEBO bvba adviseerde een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven met als doel een nauwkeuriger zicht te krijgen op de gaafheid van de te onderzoeken zones alsook om de aanwezigheid van archeologische waarden in de vorm van sporen in te schatten. Het doel van proefsleuven is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van het terrein door een beperkt, maar statistisch representatief deel van het terrein te onderwerpen aan archeologisch onderzoek. Dit representatief staal laat toe om de archeologische verwachting te toetsen en een gefundeerde uitspraak te doen over de totale archeologische waarde van het terrein.

ARCHEBO bvba heeft binnen het plangebied continue parallelle proefsleuven aangelegd. De ideale dekkinggraad van de sleuven ligt tussen 10 & 15 % van het plangebied. Statistisch onderzoek en simulaties van de sleuven op verschillende soorten vindplaatsen met diverse omvang hebben aangetoond dat met een dichtheid van 10% ongeveer 90% van alle vindplaatsen met een minimum van 5 m in diameter worden opgespoord.

Hierbij geldt dat de kans dat lineaire structuren worden gemist groter is indien sleuven alle parallel in dezelfde richting worden gelegd. Om de trefkans op dergelijke structuren te vergroten dienen dwarssleuven en/of kijkvensters te worden aangelegd. ARCHEBO adviseerde dan ook om minstens 10% van het plangebied te onderzoeken door middel van continue parallelle proefsleuven, aangevuld met dwarssleuven en/of kijkvensters. Indien afgeweken wordt van de dekkinggraad omwille van bovengenoemde of andere redenen tijdens de uitvoering van het veldonderzoek, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportage.

Er waren ook heel wat obstakels aanwezig waardoor op bepaalde plaatsen niet kon gegraven worden, gezien deze behouden moesten worden.

8.3. Vondsten

Er werden enkele scherven aangetroffen die aan het einde van de middeleeuwen kunnen gedateerd worden.

HABO/F/3

Figuur 30: Vondsten (Archebo bvba, 2017)

8.4. Stalen

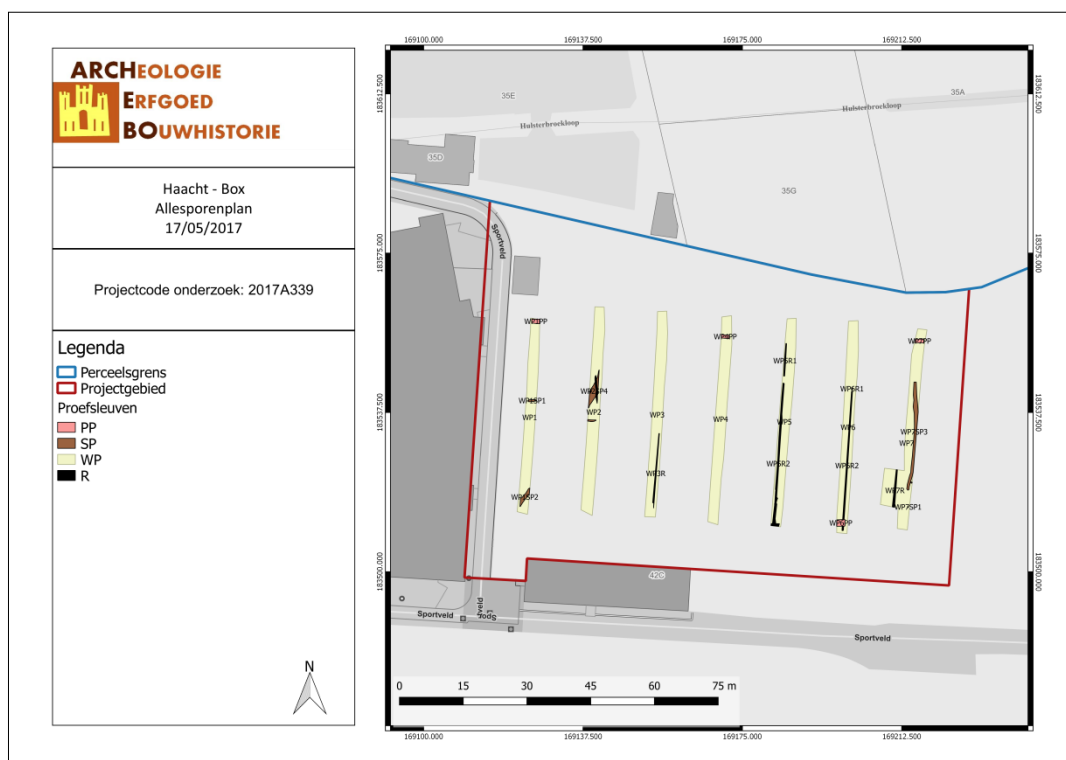
Er werden geen stalen genomen tijdens het proefsleuvenonderzoek

8.5. Conservatie

Alle aangetroffen vondsten bevinden zich in een stabiele toestand waardoor conservering niet van toepassing is.

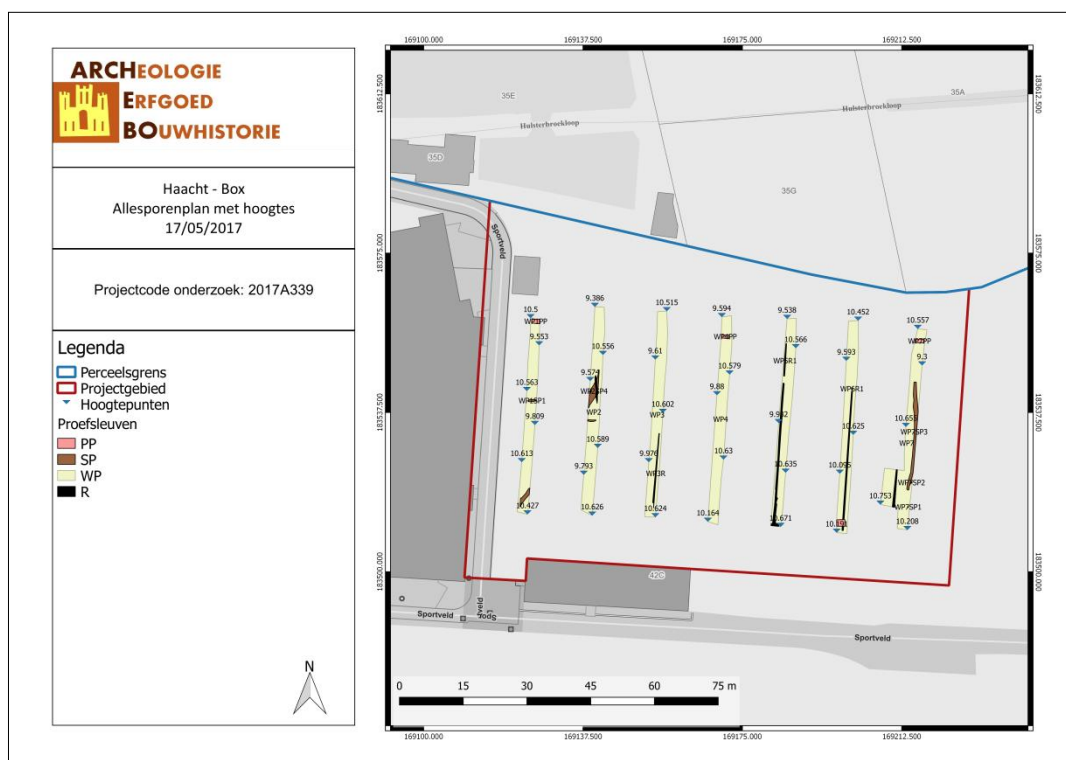
8.6. Sporen

In totaal zijn er 7 archeologisch interessante sporen aangetroffen. Hiernaast werden er ook verschillende sporen aangetroffen die gelinkt kunnen worden aan drainage van het terrein.

HABO/2017/02/28/23

Figuur 31: Allesporenplan (Archebo bvba, 2017)

HABO/2017/02/28/24

Figuur 32: Allesporenplan met hoogtes (Archebo bvba, 2017)

8.6.1. Werkput 1

In totaal werden in werkput 1 twee sporen aangetroffen. Het betreft hier 2 greppels met een donkergrijze vulling. Deze hebben geen vondsten opgeleverd, maar zijn vermoedelijk van recente oorsprong.

HABO/2017/02/28/25

Figuur 33: Allesporenplan werkput 1 (Archebo bvba, 2017)

HABO/F/4

Figuur 34: Overzichtsfoto werkput 1 (Archebo bvba, 2017)

HABO/F/5

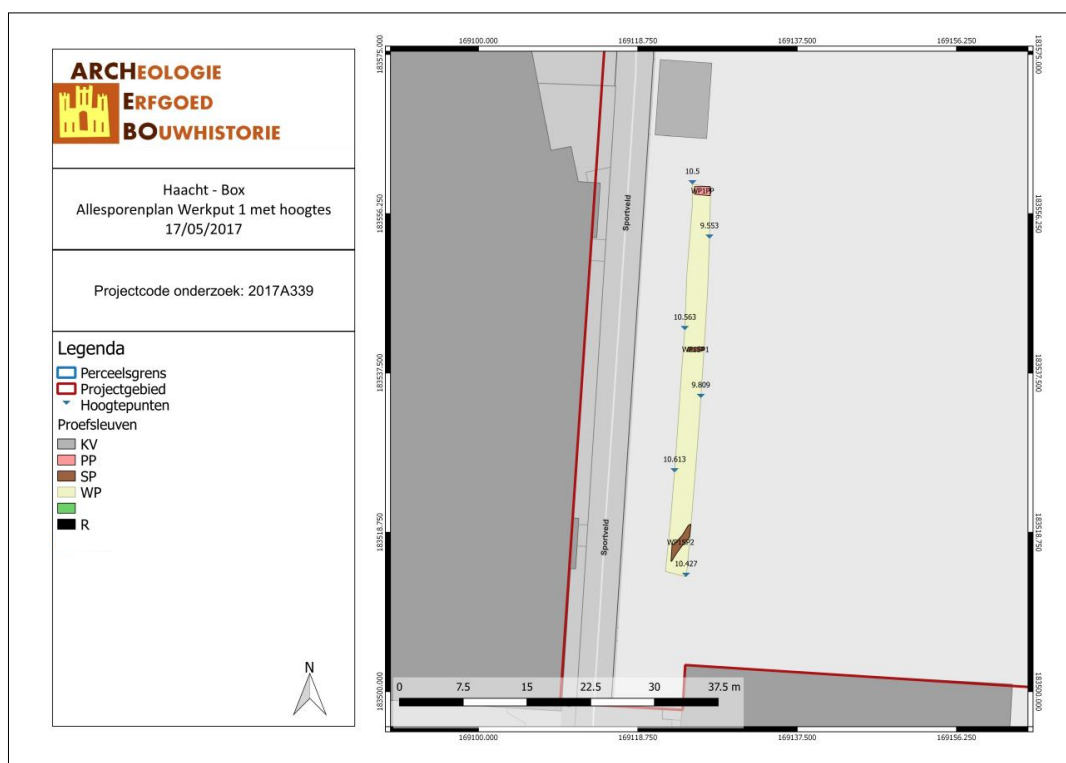
Figuur 35: Spoor 1, werkput 1 (Archebo bvba, 2017)

HABO/F/6

Figuur 36: Spoor 2, werkput 1 (Archebo bvba, 2017)

De rand van de werkput ligt tussen ca. 10,5m en 10,6m TAW. Het vlak tussen ca. 9,5m en 9,8m TAW.

HABO/2017/02/28/26

Figuur 37: Allesporenplan met hoogtes, werkput 1 (Archebo bvba, 2017)

8.6.2. Werkput 2

In totaal werden in werkput 2 twee sporen aangetroffen. Het betreft hier 2 greppels met een donkergrijze vulling. Spoor 4 wordt doorsneden door een recente verstoring. Het spoor zelf dateert vermoedelijk middeleeuwen, op basis van het aangetroffen materiaal. Spoor 3 werd gecoupeerd, maar heeft geen sporen opgeleverd.

HABO/2017/02/28/27

Figuur 38: Allesporenplan werkput 2 (Archebo bvba, 2017)

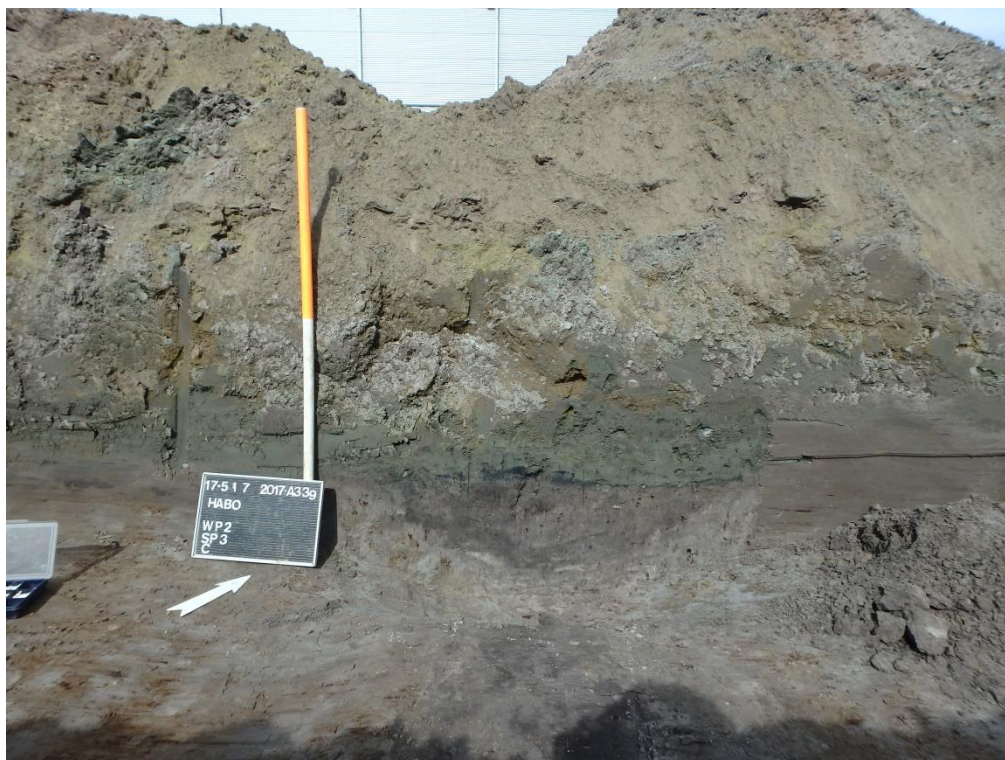
HABO/F/7

Figuur 39: Overzichtsfoto werkput 2 (Archebo bvba, 2017)

HABO/F/8

Figuur 40: Spoor 3, werkput 2 (Archebo bvba, 2017)

HABO/F/9

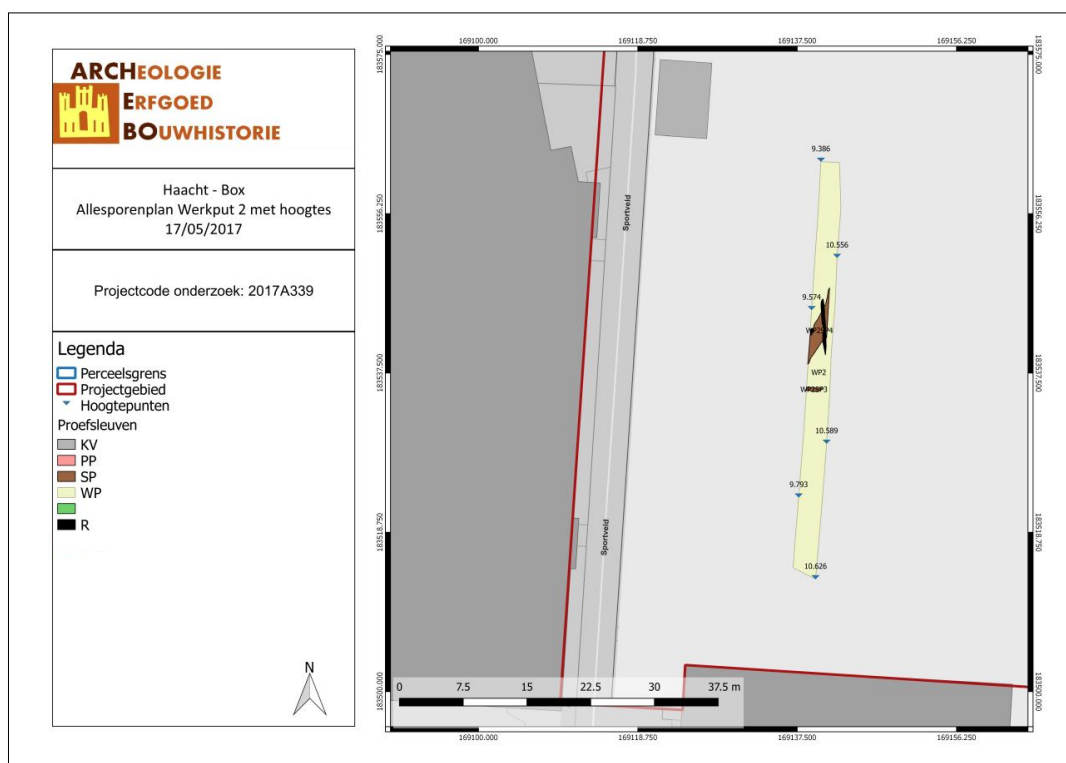
Figuur 41: Coupe spoor 3, werkput 2 (Archebo bvba, 2017)

HABO/F/10

Figuur 42: Spoor 4, werkput 2 (Archebo bvba, 2017)

De rand van de werkput ligt tussen ca. 10,5m en 10,6m TAW. Het vlak tussen ca. 9,3m en 9,8m TAW.

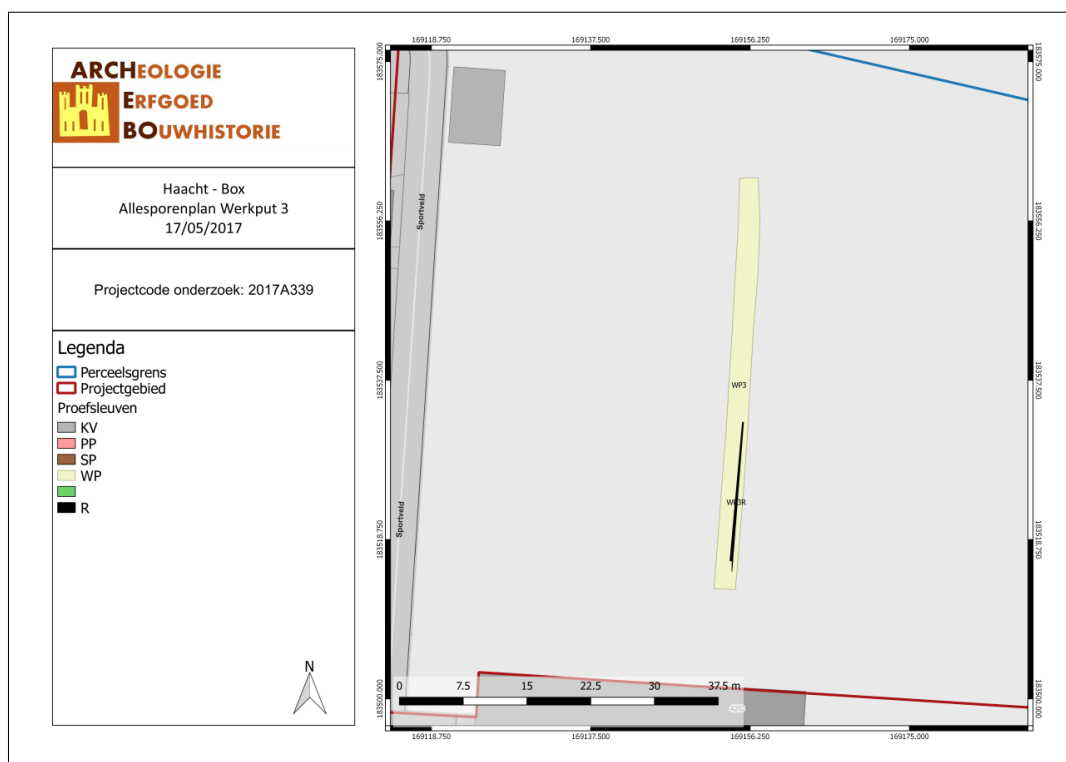

HABO/2017/02/28/28

Figuur 43: Allesporenplan werkput 2 met hoogtes (Archebo bvba, 2017)

8.6.3. Werkput 3

In werkput 3 zijn geen archeologisch interessante sporen aangetroffen. Wel werden er sporen van drainage aangetroffen.

HABO/2017/02/28/29

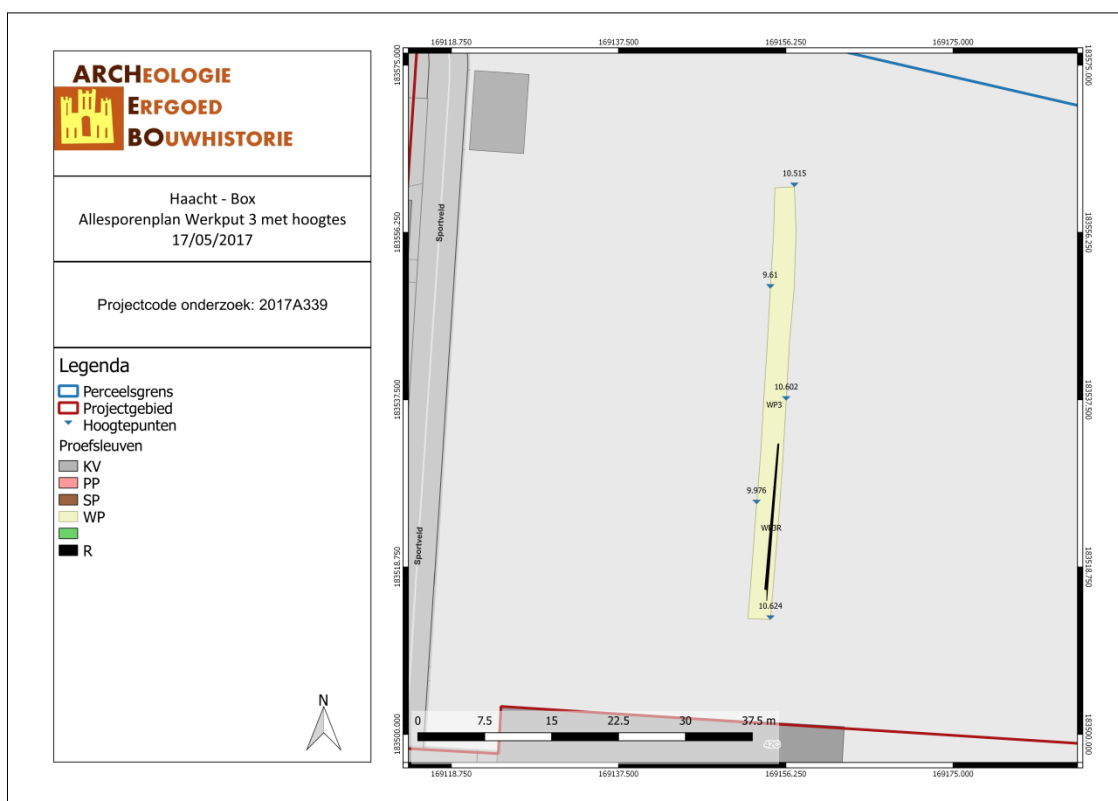
Figuur 44: Allesporenplan werkput 3 (Archebo bvba, 2017)

HABO/F/11

Figuur 45: Overzichtsfoto werkput 3 (Archebo bvba, 2017)

De rand van de werkput ligt tussen ca. 10,5m en 10,6m TAW. Het vlak tussen ca. 9,6m en 9,9m TAW.

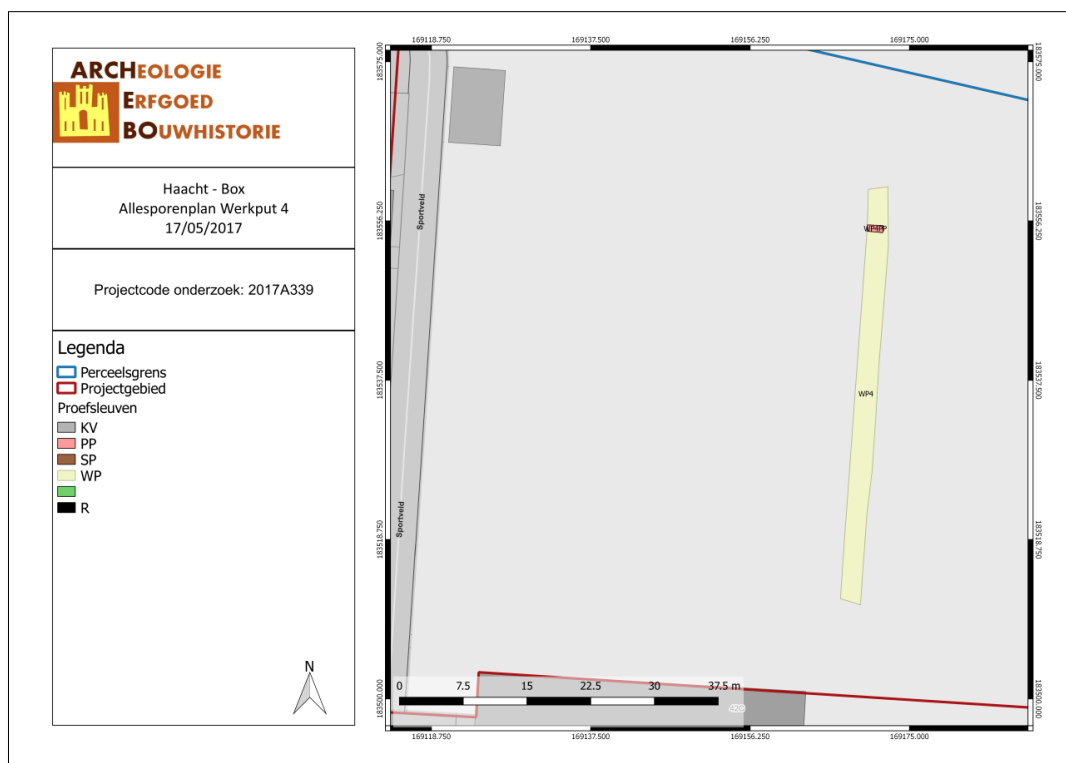

HABO/2017/02/28/30

Figuur 46: Allesporenplan werkput 3 met hoogtes (Archebo bvba, 2017)

8.6.4. Werkput 4

In werkput 4 zijn geen archeologisch interessante sporen aangetroffen.

HABO/2017/02/28/31

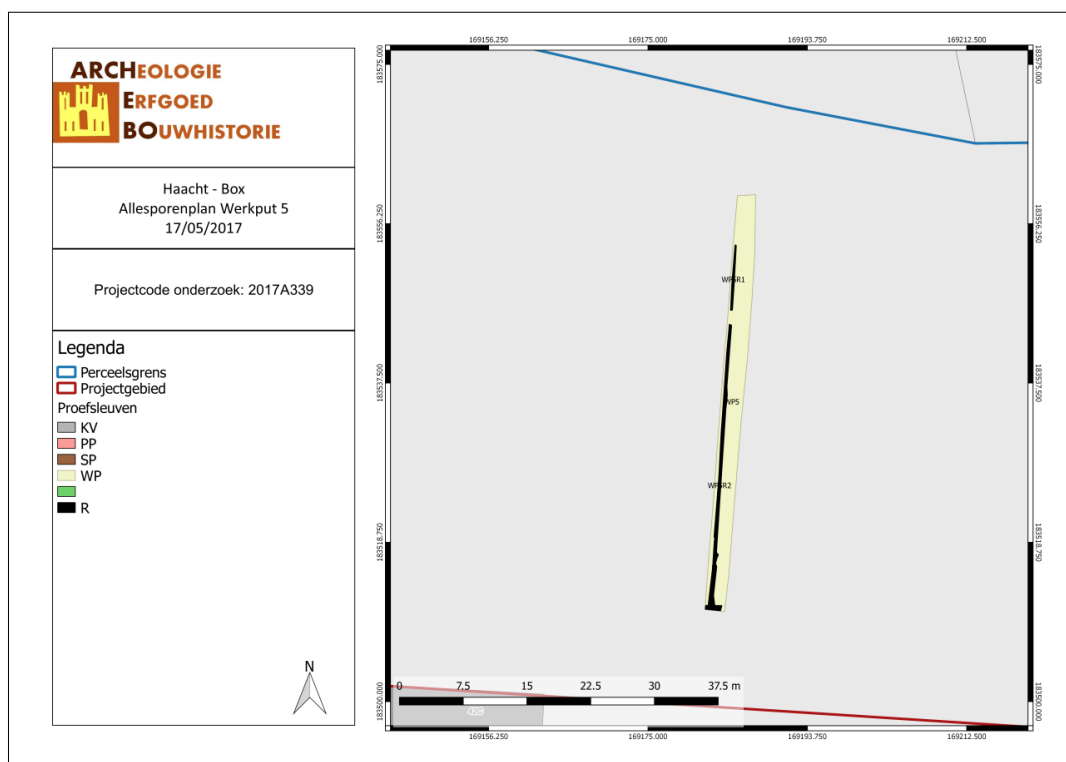
Figuur 47: Allesporenplan werkput 4 (Archebo bvba, 2017)

Figuur 48: Overzichtsfoto werkput 4 (Archebo bvba, 2017)

8.6.5. Werkput 5

In werkput 5 zijn geen archeologisch interessante sporen aangetroffen. Ook in deze werkput werden sporen van drainage aangetroffen.

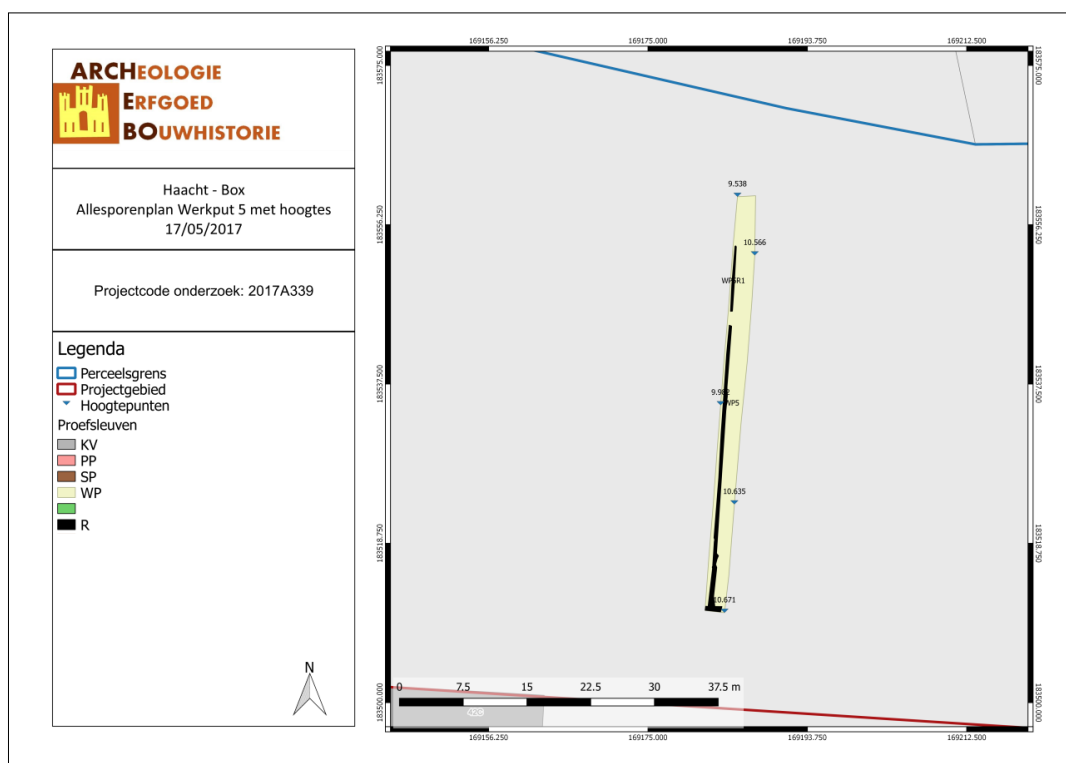
HABO/2017/02/28/33

Figuur 50: Allesporenplan werkput 5 (Archebo bvba, 2017)

Figuur 51: Overzichtsfoto werkput 5 (Archebo bvba, 2017)

De rand van de werkput ligt tussen ca. 10,5m en 10,6m TAW. Het vlak tussen ca. 9,5m en 9,9m TAW.

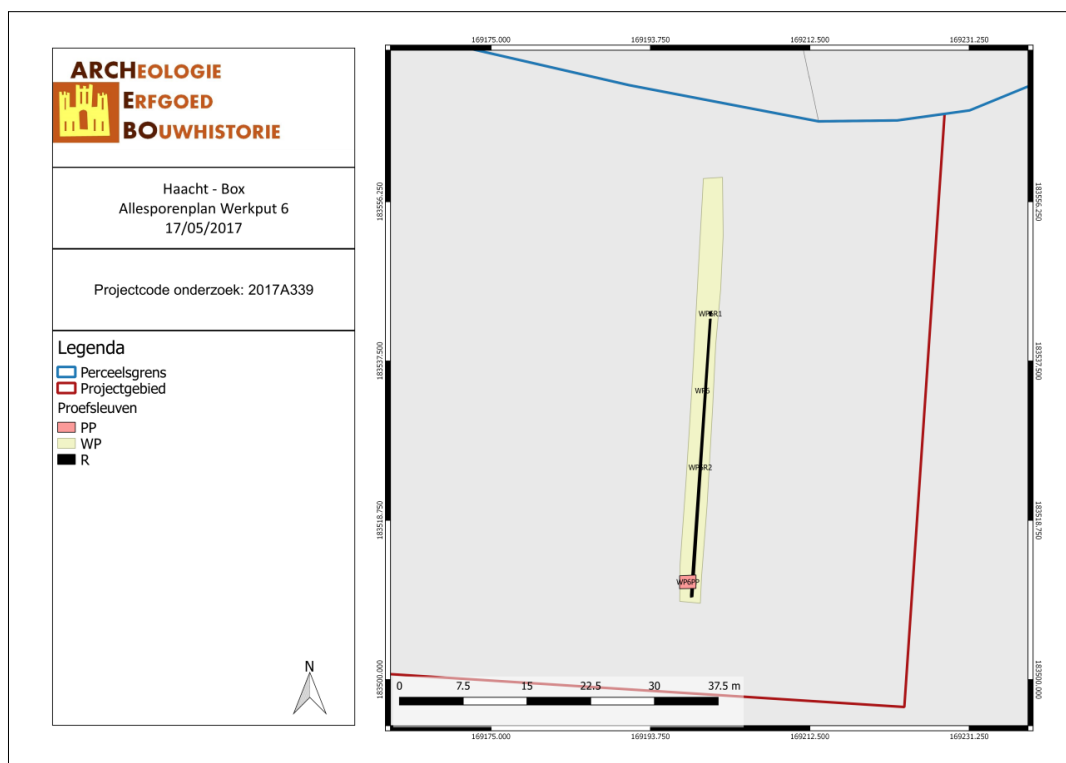

HABO/2017/02/28/34

Figuur 52: Allesporenplan met hoogtes werkput 5(Archebo bvba, 2017)

8.6.6. Werkput 6

In werkput 6 werden buiten drainage geen sporen aangetroffen.

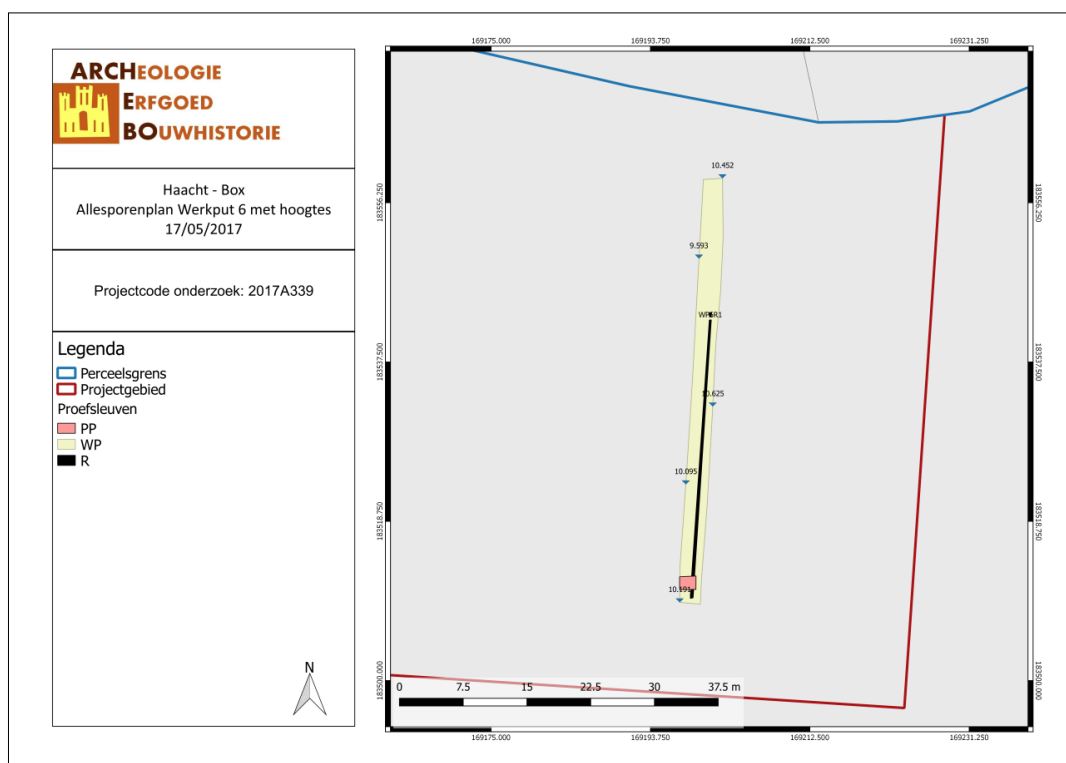
HABO/2017/02/28/35

Figuur 53: Allesporenplan werkput 6 (Archebo bvba, 2017)

Figuur 54: Overzichtsfoto werkput 6 (Archebo bvba, 2017)

De rand van de werkput ligt tussen ca. 10,4m en 10,6m TAW. Het vlak tussen ca. 9,5m en 10m TAW.

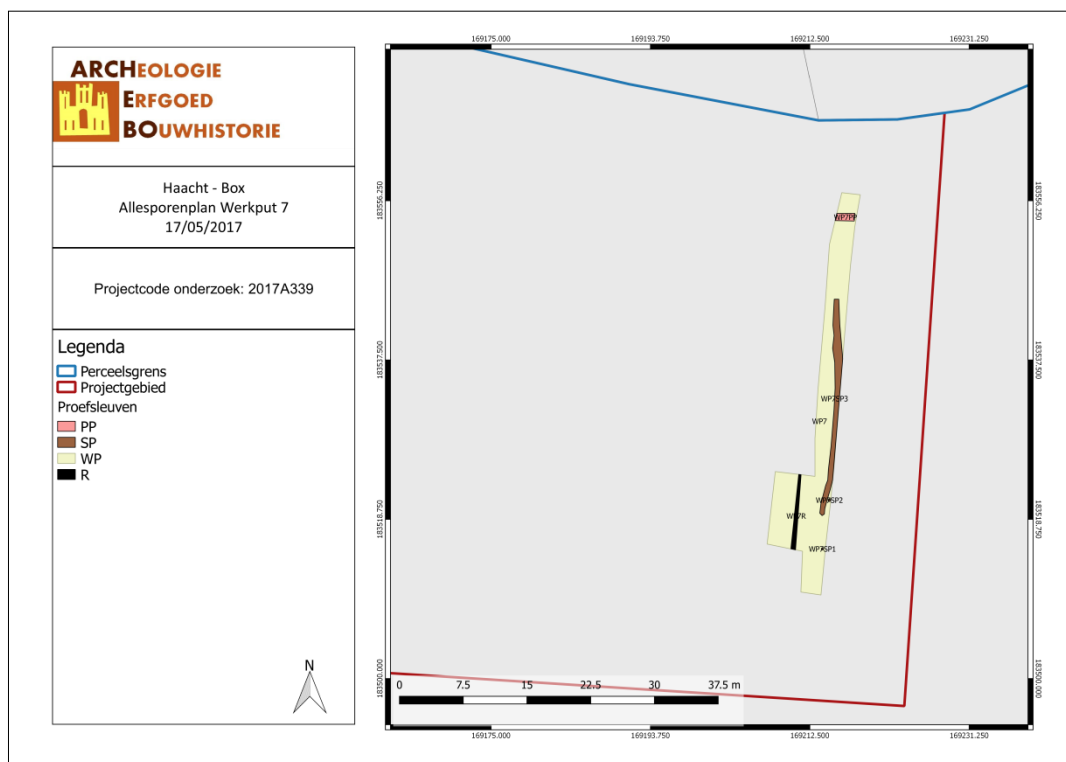
HABO/2017/02/28/36

Figuur 55: Allesporenplan met hoogtes werkput 6 (Archebo bvba, 2017)

8.6.7. Werkput 7

In werkput 7 werden 3 archeologisch interessante sporen aangetroffen. Het gaat hier om een donkergrijze greppel en twee lichtgrijze paalsporen. Sporen 2 en 3 werden gecoupeerd, maar hebben geen materiaal opgeleverd. Het is niet onverwacht dat in deze proefsleuf een grotere concentratie aan sporen aanwezig is, gezien er op het aangrenzende terrein in het oosten een grote concentratie aan sporen is aangetroffen.

Er werd ook een kijkvenster aangelegd. Dit heeft geen sporen opgeleverd, slechts enkel een recente verstoring met het aanleggen van de drainage.

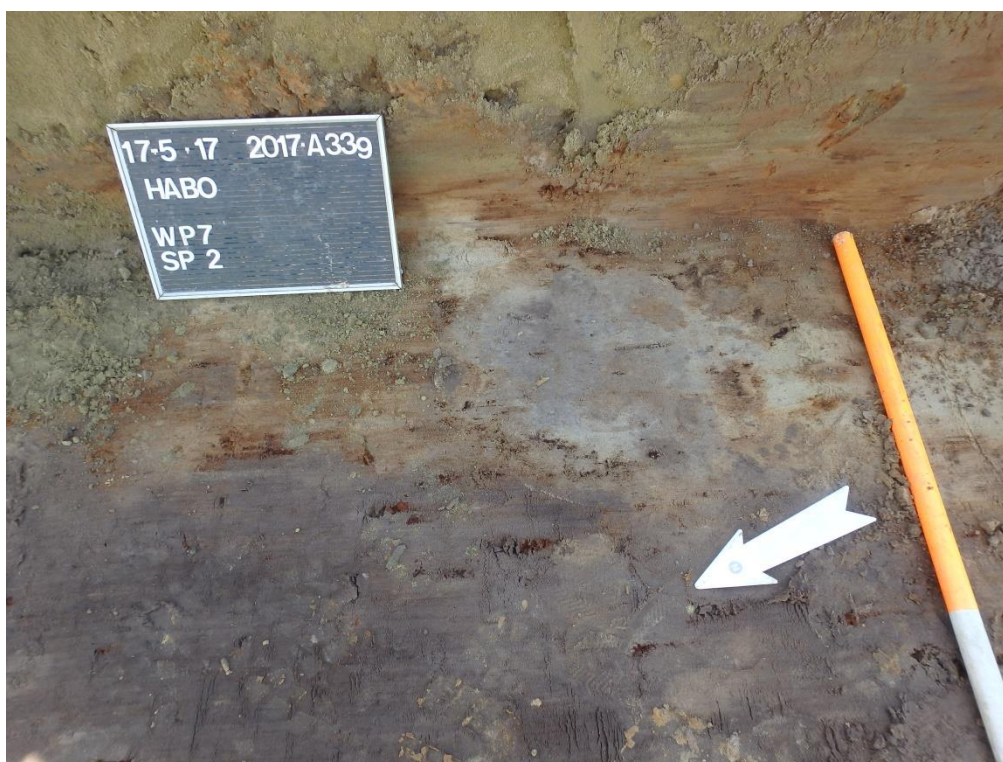
HABO/2017/02/28/37

Figuur 56: Allesporenplan werkput 7 (Archebo bvba, 2017)

HABO/F/12

Figuur 57: Spoor 1, werkput 7 (Archebo bvba)

HABO/F/13

Figuur 58: Spoor 2, werkput 7 (Archebo bvba, 2017)

HABO/F/14

Figuur 59: Overzichtsfoto werkput 7 en spoor 3 (Archebo bvba, 2017)

HABO/F/15

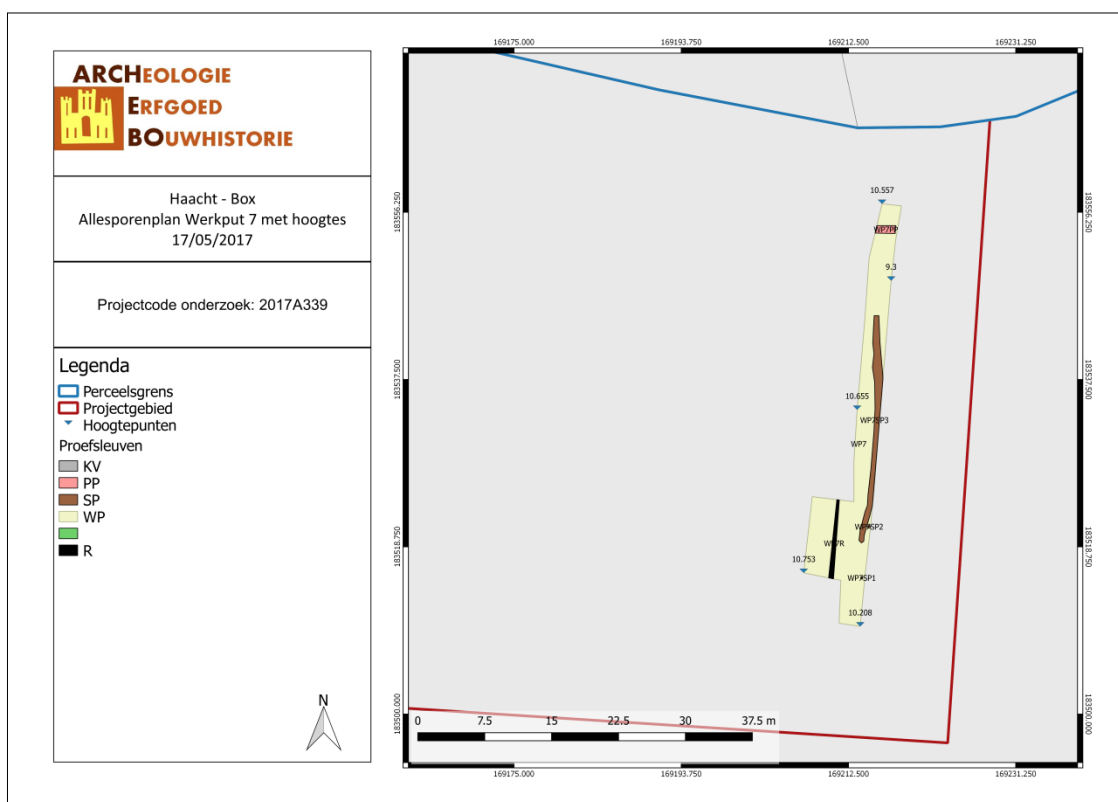
Figuur 60: Coupe sporen 2 en 3, werkput 7 (Archebo bvba, 2017)

HABO/F/16

Figuur 61: Overzichtsfoto kijkvenster werkput 7 (Archebo bvba, 2017)

De rand van de werkput ligt tussen ca. 10,5m en 10,7m TAW. Het vlak tussen ca. 9,3m en 9,8m TAW.

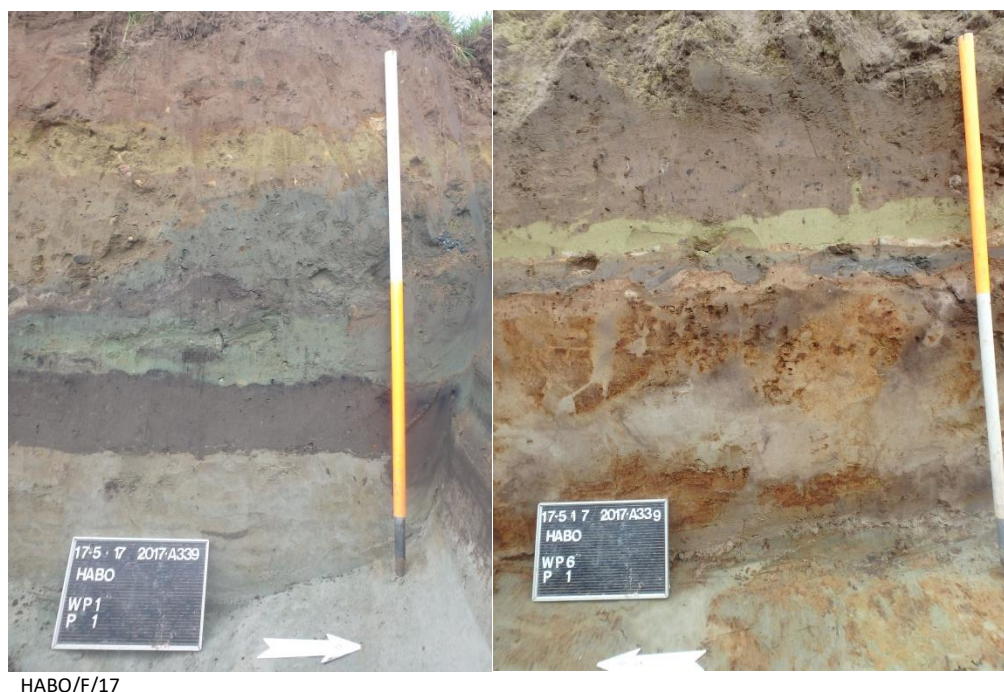

HABO/2017/02/28/38

Figuur 62: Allesporenplan werkput 7 met hoogtes (Archebo bvba, 2017)

8.6.8. Landschappelijke profielen

In de eerste 5 werkputten is een pakket met opgebracht materiaal zichtbaar. Dit is waarschijnlijk gebeurd met de aanleg van het huidige voetbalveld. Vanaf werkput 6 is dit pakket minder dik. Onder dit pakket is een podzolontwikkeling zichtbaar, wat er op wijst dat de bodem hier goed bewaard is en indien er sporen aanwezig zouden zijn geweest, deze zeker zichtbaar zouden zijn. Dit was dan ook het geval voor werkput 7.

HABO/F/17

Figuur 63: Landschappelijke profielen (Archebo bvba, 2017)

8.7. Het onderzochte gebied

- Zijn er sporen of structuren aanwezig?

Ja, er zijn in totaal 7 sporen aangetroffen.

- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?

De sporen kennen een antropogene oorsprong.

- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

De sporen kennen een goede bewaring.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

Sporen 1 en 2 liggen op 1 lijn. Dat deze behoren tot een structuur is niet zeker.

- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

Op basis van het aangetroffen materiaal kunnen de sporen minstens vanaf de Middeleeuwen gedateerd worden.

- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?

Op basis van het aangetroffen materiaal dateren de sporen van tijdens of voor de Middeleeuwen. In werkput 7 werd een gracht met twee paalkuilen aangetroffen. Op het aangrenzende terrein in het

oosten werd een grote concentratie sporen aangetroffen. Vermoedelijk start deze concentratie in werkput 7 en kan dus aansluiten bij het oostelijk gelegen terrein.

- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?

Zowel de verwachte als de vastgestelde bewaringstoestand is van goede kwaliteit.

- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

In werkput 7 werd een gracht met twee paalkuilen aangetroffen. Op het aangrenzende terrein in het oosten werd een grote concentratie sporen aangetroffen. Vermoedelijk start deze concentratie in werkput 7 en kan dus aansluiten bij het oostelijk gelegen terrein

- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?

De geplande ruimtelijke ontwikkeling zal de waardevolle archeologische vindplaats vernietigen.

- Komt het onderzoeksgebied in aanmerking voor een eventuele archeologische opgraving voorafgaand aan de werken? Wat is de verwachte sporendensiteit?

Niet het volledige onderzoeksgebied. Enkel het oostelijke gedeelte komt in aanmerking gezien de sporen binnen deze zone vermoedelijk aansluiten bij het site op het aangrenzende terrein.

- Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden na uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem in functie van een eventueel vervolgonderzoek?

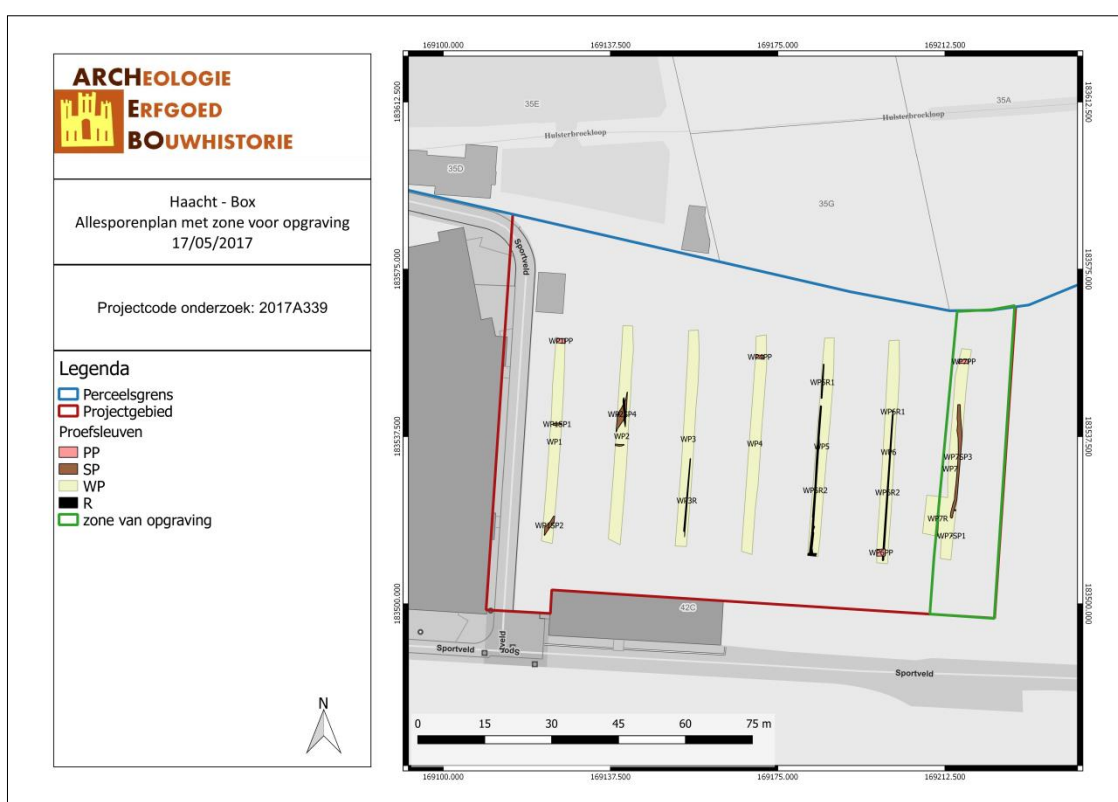
In hoeverre sluiten de sporen met het sporensite op het aangrenzende terrein aan?

8.8. Potentiële kennis en waardering

Voor het opsporen van steentijdsites werd een verkennend booronderzoek uitgevoerd. Hierbij werd er gebruik gemaakt van een boorgrid van 10 bij 12 meter, waarbij 10 meter de afstand is tussen de raaien en 12 meter de afstand tussen de boringen binnen een raai. Het onderzoek leverde evenwel geen steentijdartefacten op, waardoor er direct kon overgegaan worden op het proefsleuvenonderzoek.

In totaal zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek 7 sporen aangetroffen. Hiervan werden in werkput 7, 3 archeologisch interessante sporen aangetroffen. Het gaat hier om een donkergrijze greppel en twee lichtgrijze paalsporen. Sporen 2 en 3 werden gecoupeerd, maar hebben geen materiaal opgeleverd. Het is niet onverwacht dat in deze proefsleuf een grotere concentratie aan sporen aanwezig is, gezien er op het aangrenzende terrein in het oosten een grote concentratie aan sporen is aangetroffen. In werkput 2 bevatte spoor 4 middeleeuws materiaal.

Daarom stelt ARCHEBO bvba een archeologische opgraving voor in de zone dat met groen is omlind om onderstaand plan. Dit omwille van de aansluiting vast te stellen met het sporensite op het aangrenzende terrein.

HABO/2017/02/28/39

Figuur 64: Allesporenplan met aanduiding van vervolgonderzoek (Archebo bvba, 2017)

9. Interpretatie van de archeologische site

Voor het opsporen van steentijdsites werd een verkennend booronderzoek uitgevoerd. Hierbij werd er gebruik gemaakt van een boorgrid van 10 bij 12 meter, waarbij 10 meter de afstand is tussen de raaien en 12 meter de afstand tussen de boringen binnen een raai. Het onderzoek leverde evenwel geen steentijdartefacten op, waardoor er direct kon overgegaan worden op het proefsleuvenonderzoek.

In totaal zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek 7 sporen aangetroffen. Hiervan werden in werkput 7, 3 archeologisch interessante sporen aangetroffen. Het gaat hier om een donkergrijze greppel en twee lichtgrijze paalsporen. Sporen 2 en 3 werden gecoupeerd, maar hebben geen materiaal opgeleverd. Het is niet onverwacht dat in deze proefsleuf een grotere concentratie aan sporen aanwezig is, gezien er op het aangrenzende terrein in het oosten een grote concentratie aan sporen is aangetroffen.

Daarom stelt ARCHEBO bvba een archeologische opgraving voor in de zone dat met groen is omlijnd om onderstaand plan. Dit omwille van de aansluiting vast te stellen met het sporensite op het aangrenzende terrein.

10. Samenvatting

10.1. Voor een gespecialiseerd publiek

In het plangebied van het Autonoom Gemeentebedrijf Haacht wordt de aanleg van een polyvalente box en parkeergelegenheid gerealiseerd. Het perceel heeft een oppervlakte van ca. 49777,96 m², het projectgebied kent een oppervlakte van ca. 8571,76 m². Vermoedelijk werd dit terrein in het verleden gebruikt als wei-of akkerland.

Voor het bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van zo veel mogelijk beschikbare bodemkaarten, geologische kaarten, historische kaarten en archeologische gegevens. Het onderzoek toonde aan dat het plangebied waardevolle archeologische resten zou kunnen bevatten vanaf de steentijd tot de nieuwe tijd, waarbij het vermoedelijk zou gaan om artefactvondsten uit de steentijden en/of grondsporen en artefacten, gelinkt aan agrarische bewoning of activiteit uit de metaaltijden tot de nieuwe tijd. Tijdens een prospectie, in het jaar 2000, zijn er binnen het plangebied reeds sporen uit de vroege ijzertijd aan het licht gekomen. Daarnaast zijn er tijdens een proefsleuvenonderzoek uit 2016 in de aangrenzende percelen sporen uit de metaaltijden en mogelijke resten van een Frans kampement uit de 18de eeuw aangetroffen. Hiernaast werden tijdens dit laatste onderzoek ook 8 artefactvondsten uit het mesolithicum gedaan.

Mogelijk geeft cartografisch materiaal weer dat er een Franse constructie door het projectgebied liep ten tijde van de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748). Het is eerder waarschijnlijk dat deze grachtconstructie binnen het onderzoeksgebied ligt omdat dit zowel het geval is op la Droite du Camp de Malines (1747) als op de Villaretkaart (1745-1748). Het cartografische materiaal geeft ook weer dat het terrein vanaf ca. 1750 steeds onbebouwd is geweest. Hierdoor kunnen we algemeen stellen dat het onderzoeksgebied een lage densiteit aan bebouwing kent.

Desondanks het feit dat op de bodemerosiekaart de kans op erosie laag ingeschat wordt, bleek uit het reeds vermelde archeologische vooronderzoek dat het plangebied onderhevig is/was aan erosie. Naar het zuiden toe wordt de kans op erosie evenwel lager ingeschat.

Voor het opsporen van steentijdsites werd een verkennend booronderzoek uitgevoerd. Hierbij werd er gebruik gemaakt van een boorgrid van 10 bij 12 meter, waarbij 10 meter de afstand is tussen de raaien en 12 meter de afstand tussen de boringen binnen een raai. Het onderzoek leverde evenwel geen steentijdartefacten op, waardoor er direct kon overgegaan worden op het proefsleuvenonderzoek.

In totaal zijn er tijdens het proefsleuvenonderzoek 7 sporen aangetroffen. Er werd geen tekenen van erosie aangetroffen. In werkput 7 werden 3 archeologisch interessante sporen aangetroffen. Het gaat hier om een donkergrijze greppel en twee lichtgrijze paalsporen. Sporen 2 en 3 werden gecoupeerd, maar hebben geen materiaal opgeleverd. Het is niet onverwacht dat in deze proefsleuf een grotere concentratie aan sporen

aanwezig is, gezien er op het aangrenzende terrein in het oosten een grote concentratie aan sporen is aangetroffen. In werkput 2 bevatte spoor 4 middeleeuws materiaal.

Daarom stelt ARCHEBO bvba een archeologische opgraving voor in de zone dat met groen is omlijnd om onderstaand plan. Dit omwille van de aansluiting vast te stellen met het sporensite op het aangrenzende terrein.

10.2. Voor een niet-gespecialiseerd publiek

In het plangebied van het Autonoom Gemeentebedrijf Haacht wordt de aanleg van een polyvalente box en parkeergelegenheid gerealiseerd. Het perceel heeft een oppervlakte van ca. 49777,96 m², het projectgebied kent een oppervlakte van ca. 8571,76 m². Vermoedelijk werd dit terrein in het verleden gebruikt als wei-of akkerland.

Voor het opsporen van steentijdsites werd een verkennend booronderzoek uitgevoerd. Hierbij werd er gebruik gemaakt van een boorgrid van 10 bij 12 meter, waarbij 10 meter de afstand is tussen de raaien en 12 meter de afstand tussen de boringen binnen een raai. Het onderzoek leverde evenwel geen steentijdartefacten op, waardoor er direct kon overgegaan worden op het proefsleuvenonderzoek.

In totaal zijn er tijdens het proefsleuvenonderzoek 7 sporen aangetroffen. Er werd geen tekenen van erosie aangetroffen. In werkput 7 werden 3 archeologisch interessante sporen aangetroffen. Het gaat hier om een donkergrijze greppel en twee lichtgrijze paalsporen. Sporen 2 en 3 werden gecoupeerd, maar hebben geen materiaal opgeleverd. Het is niet onverwacht dat in deze proefsleuf een grotere concentratie aan sporen aanwezig is, gezien er op het aangrenzende terrein in het oosten een grote concentratie aan sporen is aangetroffen. In werkput 2 bevatte spoor 4 middeleeuws materiaal.

Daarom stelt ARCHEBO bvba een archeologische opgraving voor in de zone dat met groen is omlijnd om onderstaand plan. Dit omwille van de aansluiting vast te stellen met het sporensite op het aangrenzende terrein.

11. Figurenlijst

Figuur 1: Criteria bij stedenbouwkundige vergunningen met toetsing van de aanvraag.	2
Figuur 2: Kaart met situering van het onderzoeksgebied op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017).	3
Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied op orthofoto (Geopunt, 2016).	4
Figuur 4: Situering van het onderzoeksgebied op orthofoto, Haacht Den Dijk (Geopunt, 2016).	6
Figuur 5: Geplande toestand polyvalente box Haacht Den Dijk	7
Figuur 6: Indicatief inrichtingsplan polyvalente box.....	7
Figuur 7: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2017)	8
Figuur 8: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (Geopunt, 2017).	9
Figuur 9: Hoogteprofiel polyvalente box, Haacht Den Dijk.	9
Figuur 10: Ligging van het projectgebied op de traditionele landschappenkaart Haacht (Geopunt 2017)	10
Figuur 11: Situering van het onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart (DOV, 2017).	11
Figuur 12: Situering van het onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2017).	12
Figuur 13: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2017).	12
Figuur 14: Situering van het onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart, schaal 1/50.000 (DOV, 2017).	13
Figuur 15: Uitvergroting legende Quartair Geologische Kaart 1/50 000.....	13
Figuur 16: Situering van het onderzoeksgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2017).	14
Figuur 17: Situering van het onderzoeksgebied op de potentiële bodemerrosiekaart van Vlaamse gemeenten (Geopunt, 2017).	15
Figuur 18: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikkaart (Geopunt, 2017).	15
Figuur 19: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2016).	17
Figuur 20: Het projectgebied afgebeeld op La Droite du Camp de Malines, 1747.	17
Figuur 21: Detail van de Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2017).	20
Figuur 22: Het projectgebied afgebeeld op La Droite du Camp de Malines, 1747.....	21
Figuur 23: Projectgebied op Villaretkaat, 1745-1748 (Geopunt, 2017).	21
Figuur 24: Popp-kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2017).	22
Figuur 25: Detail uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2017).	22
Figuur 26: Resultaten landschappelijk booronderzoek (Archebo bvba, 2017).	26
Figuur 27: Landschappelijke boorpunten 1, 2, 4, 5, 7 en 8 (Archebo bvba, 2017)	27
Figuur 28: Boorpunt 64 (Archebo bvba, 2017)	29
Figuur 29: Inplanting verkennende boringen (Archebo bvba, 2017)	29
Figuur 30: Allesporenplan (Archebo bvba, 2017)	33
Figuur 31: Allesporenplan met hoogtes (Archebo bvba, 2017)	33
Figuur 32: Allesporenplan werkput 1 (Archebo bvba, 2017)	34
Figuur 33: Overzichtsfoto werkput 1 (Archebo bvba, 2017)	34
Figuur 34: Spoor 1, werkput 1 (Archebo bvba, 2017)	35
Figuur 35: Spoor 2, werkput 1 (Archebo bvba, 2017)	35
Figuur 36: Allesporenplan met hoogtes, werkput 1 (Archebo bvba, 2017).	36
Figuur 37: Allesporenplan werkput 2 (Archebo bvba, 2017)	37
Figuur 38: Overzichtsfoto werkput 2 (Archebo bvba, 2017)	38
Figuur 39: Spoor 3, werkput 2 (Archebo bvba, 2017)	38
Figuur 40: Coupe spoor 3, werkput 2 (Archebo bvba, 2017)	39
Figuur 41: Spoor 4, werkput 2 (Archebo bvba, 2017)	39
Figuur 42: Allesporenplan werkput 2 met hoogtes (Archebo bvba, 2017).	40
Figuur 43: Allesporenplan werkput 3 (Archebo bvba, 2017)	41
Figuur 44: Overzichtsfoto werkput 3 (Archebo bvba, 2017)	41
Figuur 45: Allesporenplan werkput 3 met hoogtes (Archebo bvba, 2017).	42
Figuur 46: Allesporenplan werkput 4 (Archebo bvba, 2017)	43
Figuur 47: Overzichtsfoto werkput 4 (Archebo bvba, 2017)	43
Figuur 48: Allesporenplan werkput met hoogtes 4(Archebo bvba, 2017)	44
Figuur 49: Allesporenplan werkput 5 (Archebo bvba, 2017)	45
Figuur 50: Overzichtsfoto werkput 5 (Archebo bvba, 2017)	45
Figuur 51: Allesporenplan met hoogtes werkput 5(Archebo bvba, 2017)	46
Figuur 52: Allesporenplan werkput 6 (Archebo bvba, 2017)	47
Figuur 53: Overzichtsfoto werkput 6 (Archebo bvba, 2017)	47
Figuur 54: Allesporenplan met hoogtes werkput 6 (Archebo bvba, 2017).	48
Figuur 55: Allesporenplan werkput 7 (Archebo bvba, 2017)	49
Figuur 56: Spoor 1, werkput 7 (Archebo bvba).....	50
Figuur 57: Spoor 2, werkput 7 (Archebo bvba, 2017)	50
Figuur 58: Overzichtsfoto werkput 7 en spoor 3 (Archebo bvba, 2017).	51
Figuur 59: Coupe sporen 2 en 3, werkput 7 (Archebo bvba, 2017)	51
Figuur 60: Overzichtsfoto kijkvenster werkput 7 (Archebo bvba, 2017)	52
Figuur 61: Allesporenplan werkput 7 met hoogtes (Archebo bvba, 2017).	52
Figuur 62: Landschappelijke profielen (Archebo bvba, 2017).	53
Figuur 63: Allesporenplan met aanduiding van vervolgonderzoek (Archebo bvba, 2017).	55

12. Plannenlijst

HABO/2017/02/28/1	3
HABO/2017/02/28/2	4
HABO/2017/02/28/3	6
HABO/2017/02/28/4	7
HABO/2017/02/28/5	8
HABO/2017/02/28/6	9
HABO/2017/02/28/7	10
HABO/2017/02/28/ 8.....	11
HABO/2017/02/28/ 9.....	12
HABO/2017/02/28/10	13
HABO/2017/02/28/ 11.....	14
HABO/2017/02/28/ 12.....	15
HABO/2017/02/28/13	15
HABO/2017/02/28/ 14.....	17
HABO/2017/02/28/ 15.....	17
HABO/2017/02/28/ 16.....	20
HABO/2017/02/28/17	21
HABO/2017/02/28/18	21
HABO/2017/02/28/ 19.....	22
HABO/2017/02/28/20	22
HABO/2017/02/28/21	26
HABO/2017/02/28/22	29
HABO/2017/02/28/23	33
HABO/2017/02/28/24	33
HABO/2017/02/28/25	34
HABO/2017/02/28/26	36
HABO/2017/02/28/27	37
HABO/2017/02/28/28	40
HABO/2017/02/28/29	41
HABO/2017/02/28/30	42
HABO/2017/02/28/31	43
HABO/2017/02/28/32	44
HABO/2017/02/28/33	45
HABO/2017/02/28/34	46
HABO/2017/02/28/35	47
HABO/2017/02/28/36	48
HABO/2017/02/28/37	49
HABO/2017/02/28/38	52
HABO/2017/02/28/39	55

13. Fotolijst

HABO/F/1.....	27
HABO/F/2.....	29
HABO/F/3.....	32
HABO/F/4.....	34
HABO/F/5.....	35
HABO/F/6.....	35
HABO/F/7.....	38
HABO/F/8.....	38
HABO/F/9.....	39
HABO/F/10.....	39
HABO/F/11.....	41
HABO/F/12.....	50
HABO/F/13.....	50
HABO/F/14.....	51
HABO/F/15.....	51
HABO/F/16.....	52
HABO/F/17.....	53

14. Vondstenlijst

Projectcode: 2017A339																					
Vondstnummer	Werkput	Spoor	Vlak	Vak	Sector	Aardkundige eenheid / arbitrair niveau	Kwadrant	Coupe	Profiel	XYZ-coördinaten	Herkeningsnummer						Maaswijdte	Vondstcategorie	Datering	Hoeveelheid	
											Foto's	Kaarten	Plannen	Plattegronden	Coupetekeningen	Profieltekeningen				Vondsttekening	Telling
1	2	4	1	1														AW	Middeleeuwen	2	

15. Sporenlijst

Projectcode: 2017A339																																
Lijstonderwerp: Sporenlijst Haacht – Sportcomplex (Box)																																
Spoor	Werkput	Vlak	Sector	Vak	Vorm	Aard		Kleur		Textuur	Inclusies			Afmetingen		Bioturbatie	Aflijning	Coupe	Interpretatie	Spoorassociaties		Spoorrelaties			Datering	Herkenningsnummer(s)						Datum
						Homogeen	Heterogeen	Hoofdkleur	Bijkleur		Soort	Grootte	Hoeveelheid	Vlak	Diepte					Hoort bij	Is vervolg van	Jonger dan	Ouder dan	Gelijktijdig met		Foto's	Kaarten	Plannen	Plattegronden	Coupetekeningen	Profieltekeningen	
1	1	1			Langwerpig	X		Donkergrijs																								17/5/17
2	1	1			Langwerpig	X		Donkergrijs																								17/5/17
3	2	1			Langwerpig	X		Grijs																								17/5/17
4	2	1			Langwerpig	X		Donkergrijs																								17/5/17
1	7	1			Rond	X		Lichtgrijs																								17/5/17
2	7	1			Rond	X		Lichtgrijs																								17/5/17
3	7	1			Langwerpig	X		Donkergrijs										X														17/5/17

16. Bibliografie

Bodemkaart Vlaanderen, <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/bodemloketten.html/>.

Centrale Archeologische Inventaris (CAI), <https://cai.onroenderfgoed.be/>.

Geopunt Vlaanderen, <http://www.geopunt.be/>.

Inventaris van het Onroerend Erfgoed, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>.

Nationaal Geografisch Instituut (NGI), <http://www.ngi.be/topomapviewer/public/>.

Vandeputte Omer, Gids voor Vlaanderen: toeristische en culturele gids van de Vlaamse Gemeenten (2007).